

Univerzita Karlova
Právnická fakulta

katedra trestního práva
oddělení kriminalistiky

Téma diplomové práce: **Rekonstrukce trestného činu**

Jméno vedoucího diplomové práce: RNDr. Petr Štourač

Jméno diplomanta: Zuzana Čapková
ročník: 5.

adresa: Pomořanská 475
Praha 8 – Trója
181 00

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Praze, dne 20. března 2006

.....
podpis

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala svému vedoucímu diplomové práce RNDr. Petru Štouračovi za jeho připomínky, rady a náměty, které mi pomohly k dokončení této práce.

Moje poděkování patří také pplk. Ing. Bc. Josefu Marešovi z Policie ČR, Správy hl. m. Prahy, služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality za jeho odborné rady a zkušenosti z jeho dlouholeté kriminalistické praxe.

Obsah

Obsah.....	4
Úvod.....	5
1	Kriminalistická rekonstrukce 6
1.1	Pojem kriminalistické rekonstrukce 6
1.2	Vývoj pojmu kriminalistická rekonstrukce 7
1.3	Podstata kriminalistické rekonstrukce..... 8
1.4	Význam kriminalistické rekonstrukce..... 10
2	Druhy kriminalistické rekonstrukce 12
2.1	Rekonstrukce místa činu 12
2.2	Rekonstrukce kriminalisticky významných předmětů 13
2.3	Rekonstrukce kriminalisticky významných znaků člověka 14
2.4	Rekonstrukce trestného činu 15
3	Právní úprava rekonstrukce trestného činu 17
3.1	Úprava rekonstrukce trestného činu před zakotvením v trestním řádu 17
3.2	Současná právní úprava rekonstrukce trestného činu 18
4	Realizace rekonstrukce trestného činu 20
4.1	Příprava rekonstrukce trestného činu 20
4.1.1	Základní taktické zásady rekonstrukce trestného činu 23
4.1.2	Taktické postupy rekonstrukce trestného činu 25
4.2	Provedení rekonstrukce trestného činu 28
4.3	Dokumentace rekonstrukce trestného činu 30
4.4	Hodnocení výsledků rekonstrukce trestného činu..... 32
5	Srovnání rekonstrukce trestného činu s jinými vyšetřovacími úkony..... 34
5.1	Rekonstrukce trestného činu a vyšetřovací pokus..... 34
5.2	Rekonstrukce trestného činu a prověrka na místě 38
6	Využití rekonstrukce trestného činu v praxi 42
6.1	Případy využití rekonstrukce trestného činu u jednotlivých druhů trestné činnosti 42
6.1.1	Rekonstrukce trestného činu v případech vyšetřování vražd..... 42
6.1.2	Rekonstrukce trestného činu v případech vyšetřování ostatní násilné trestné činnosti 46
6.2	Případy zbytečného konání rekonstrukce trestného činu 47
6.3	Význam rekonstrukce trestného činu pro objasňování trestné činnosti 48
Závěr.....	50
Seznam literatury.....	51
Seznam příloh.....	52
Přílohy	53

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá rekonstrukcí trestného činu jako samostatným vyšetřovacím úkonem. Cílem práce je zařadit rekonstrukci trestného činu do systému kriminalistické vědy, resp. mezi metody procesu poznání trestných činů a jiných kriminalisticky relevantních událostí, a to konkrétně mezi jednotlivé druhy kriminalistické rekonstrukce jako jedné z metod kriminalistické praxe kriminalisticko-taktického charakteru. Práce se snaží obecně vysvětlit pojem kriminalistické rekonstrukce a vymezit místo rekonstrukce trestného činu v jejím rámci.

Hlavním obsahem diplomové práce je samotná realizace rekonstrukce trestného činu od její přípravy až po konečnou dokumentaci a hodnocení výsledků. Kromě toho je zde pojednáno i o zákonné úpravě rekonstrukce trestného činu, jejím srovnání s vybranými vyšetřovacími úkony, ale i o případech použití rekonstrukce trestného činu v běžné kriminalistické praxi.

Tato práce by měla čtenáře přesvědčit o nezastupitelnosti rekonstrukce trestného činu v praxi i o nutnosti jejího správného provedení.

1 Kriminalistická rekonstrukce

Kriminalistická rekonstrukce je obecnějším pojmem k pojmu rekonstrukce trestného činu. Je jednou z metod kriminalistické praxe a jako taková je významným prostředkem v procesu objasňování trestných činů a jiných kriminalisticky relevantních událostí.

1.1 Pojem kriminalistické rekonstrukce

Samotný termín rekonstrukce je latinského původu. Jedná se o složené sloveso *rekonstruo*, *-ere*, skládající se z předpony *re-* znovu, opět a základního slovesa *construo*, *-struxi*, *-structum*, což znamená sestrojít, zřít, postavit. To tedy znamená znovu sestrojít, znovu postavit, v přeneseném slova smyslu znovu obnovit nebo uvést do původního stavu. Rekonstrukci je třeba odlišit od restaurování objektů, které pouze změnil svůj původní vzhled. Restaurování se děje s cílem obnovení původního vzhledu objektů, aniž by se předpokládalo jejich další zkoumání.¹

V odborné literatuře se lze setkat s různými definicemi pojmu kriminalistické rekonstrukce, které se však od sebe příliš neodlišují. Rozdíly mezi definicemi spočívají pouze v autorově představě o samotném rozsahu pojmu, kdy někteří z autorů dávají větší důraz jen na některý z druhů kriminalistické rekonstrukce a vlastní pojem kriminalistická rekonstrukce tím omezují v jeho dosahu.

Kriminalistická rekonstrukce, jedna ze specifických metod kriminalistické praktické činnosti, spočívá v souhrnné analýze aktuálních situačních podmínek místa činu, na základě jejich hodnocení a zkoumání usiluje o možnou obnovu stávajícího vnějšího vzhledu místa činu nebo okamžitého stavu nějakých předmětů včetně skutkových okolností trestného činu pro zjištění objektivní pravdy v trestní věci.²

V této definici autor klade důraz především na rekonstrukci místa činu (a situaci na něm) a zmiňuje též rekonstrukci kriminalisticky významných předmětů, kterou však dává do

¹ STRAUS J. a kol.: Kriminalistická taktika. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň 2005, s. 195

² RYBÁŘ M.: Základy kriminalistiky. 1. vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Dobrá Voda 2001, s. 156

souvislosti se zdůrazňovanou rekonstrukcí místa činu. Opomíjí tak ostatní druhy kriminalistické rekonstrukce (rekonstrukce kriminalisticky významných znaků člověka aj.).

Kriminalistická rekonstrukce je specifická metoda kriminalistické praktické činnosti spočívající v obnovení kriminalisticky relevantních hmotných objektů, situací a skutkových okolností nebo jejich podstatných vlastností na základě údajů a faktů shromážděných ve vyšetřované věci s cílem jejich bezprostředního zkoumání, prověření a získání nových poznatků majících důkazní význam nebo taktickou hodnotu.³

Tato definice zahrnuje všechny druhy kriminalistické rekonstrukce, pokud bude dělena podle charakteru rekonstruovaného objektu (rekonstrukce místa činu, rekonstrukce kriminalisticky významných předmětů, rekonstrukce kriminalisticky významných znaků člověka, rekonstrukce místa činu). Jedná se o definici dostatečně přesnou na to, aby obsah pojmu kriminalistická rekonstrukce nezužovala.

Kriminalistická rekonstrukce je tedy způsob (činnost, metoda), jakým lze znovu obnovit již neexistující jevy, vlastnosti nebo funkce nějakého předmětu či určitou situaci, která se stala v minulosti. Toto znovuobnovení se děje na základě informací, důkazů, zachovalých částí rekonstruovaného objektu a jiných údajů, které již byly v průběhu vyšetřování shromážděny. V rámci kriminalistické rekonstrukce však dochází k znovuobnovení jen takových okolností (jevů, situací, dějů apod.), které mají význam pro vyšetřovanou událost (jsou kriminalisticky relevantní).

Cílem kriminalistické rekonstrukce je nejen okamžité prověření a zkoumání všech v průběhu již shromážděných faktů, ale také získání nového důkazního materiálu nebo jiných informací, které mohou významným způsobem ovlivnit průběh vyšetřování.

1.2 Vývoj pojmu kriminalistická rekonstrukce

První zmínky o rekonstrukci pocházejí již z konce 18. stol. (H. Gross, F. Storch), v podmínkách české historie pak v kriminalistické literatuře třicátých a čtyřicátých let 19. stol.

³ MUSIL J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK J.: Kriminalistika. 2. vydání. C. H. Beck. Praha 2004, s. 338-339

Tehdy však nešlo o zásadní teoretický výklad, ale především o zkušenosti praktiků kriminálních úřadoven při jejím využití v procesu vyšetřování trestných činů.

Při chápání rekonstrukce vznikly dvě koncepce. Jedna odmítala rekonstrukci jako specifickou kriminalistickou metodu, druhá ji naopak uznávala, ale její podstatu a pojetí neúměrně rozšiřovala nebo zužovala. Některé názory domácích autorů vytvořily samostatný pojem prověrka různých okolností a faktů na místě trestného činu, který byl postaven proti jednotnému pojmu rekonstrukce a vyšetřovací pokus.

Vývoj u nás byl více nakloněn druhé koncepci. Časem převládl názor, že rekonstrukce a vyšetřovací pokus jsou odlišné pojmy, ačkoliv mezi nimi existují jisté podobnosti. Takto upřesněné pojmy se dostaly i do interních směrnic MV.⁴ Samotnou praxí se pak oba úkony staly i funkčně samostatnými, čehož se držely i učebnice kriminalistiky té doby. Platná právní úprava však rekonstrukci řadila k ohledání osob a věcí. Monografie J. Pješčaka a zejména pak V. Prerada a M. Vychodila⁵ přinesly první odborný ucelený pohled na oba úkony, který měl oporu v teoretických i praktických poznatcích, odborné literatuře domácí i zahraniční, ale i v empirických poznatcích autorů. Díky tomu dostala rekonstrukce pevnou a odůvodněnou podobu a strukturu.

Rekonstrukce byla fixována ve služebních předpisech Ministerstva vnitra, nikoli však v zákoně. K tomu došlo až novelou trestního řádu v roce 2002 (§ 104d zák. č. 141/1961 Sb.).

1.3 Podstata kriminalistické rekonstrukce

Kriminalistická rekonstrukce je metoda poznání založená na principu vzájemné souvislosti a podmíněnosti mezi jednotlivými prvky libovolného systému. Umožňuje vytvoření analogického modelu, který je ve zvolených znacích shodný s originálem. Zkoumáním takto vytvořeného modelu lze získat relevantní informace o originálu, které mohou mít důkazní nebo taktický charakter.

⁴ Instrukce MV ČSR o vyšetřování v bezpečnosti z r. 1958 VB-vyšetř-I-1, čl. 53 až 55, pod. předpis A-vyšetř-I-1, čl. 48

⁵ Pješčak, J.: Vyšetřovací verzie. Nakl. ČSAV, Praha 1965; Prerad, V.: Vyšetřovací experiment. FMV ČSSR, Praha 1972; Vychodil, M.: Rekonstrukce trestného činu. FMV ČSSR, Praha 1972

Podstata kriminalistické rekonstrukce spočívá v obnovení, opětovném sestavení nebo uvedení do původního stavu či původního průběhu např. skutkových okolností jako dynamického děje, stavu situace místa činu, jednotlivých objektů a předmětů majících vztah k události, vnější podoby člověka apod., s cílem získání důkazní nebo kriminalisticko-taktické informace.⁶

Události nebo objekty zde nejsou zkoumány bezprostředně (např. přímo páchání trestného činu či kriminalisticky významný předmět v původním stavu), ale až na základě jejich zrekonstruování, tedy zprostředkovaně. Samotný zkoumaný jev se udál v minulosti a kriminalistická rekonstrukce se nesnaží o jeho okamžité přenesení, ale o co nejvěrnější (nejpřesnější) napodobení tohoto již proběhlého jevu nebo již neexistujícího objektu.

Úspěch kriminalistické rekonstrukce, a tím i její využitelnost v praxi, se odvíjí od shromážděných důkazů a jiných faktů, které jsou v daném případě relevantní a na jejichž základě se kriminalistická rekonstrukce provádí. Čím podrobnější, kvalitnější a přesnější tato fakta a důkazy jsou, tím víc se bude zrekonstruovaný objekt blížit originálu (a v případě např. rekonstrukce trestného činu to umožní i mnohem lepší přípravu na samotný úkon a tím i jeho větší důkazní hodnotu) a jeho zkoumáním získané informace budou v porovnání se skutečným stavem (který již proběhl v minulosti) téměř identické.

Důraz je třeba klást především na fakta, děje, události a předměty, které mají přímou relevanci, a to z hlediska kriminalistického, k vyšetřované události. Proto není například nutné přesně zjišťovat pohyb svědka na místě činu, pokud budeme rekonstruovat vražednou zbraň (jako kriminalisticky významný předmět), ale tento údaj bude nezbytně nutný v případě rekonstrukce trestného činu za aktivní účasti onoho svědka.

Kriminalistická rekonstrukce je postup, který umožňuje obnovu původního stavu (ať krátkodobou, jako např. u rekonstrukce místa činu, nebo dlouhodobějšího rázu, jako např. u rekonstrukce kriminalisticky významných znaků člověka), vzhledu nebo funkce objektů, které je třeba tímto způsobem prověřit.

Její podstatou je tedy vytvoření analogického modelu (objektu) za účelem zkoumání originálu. Rekonstruovaný objekt svými vlastnostmi (jde o vybrané, významné vlastnosti,

⁶ TIPLICA M. a kol.: Kriminalistická taktika. Policejní akademie ČR, Praha 1999, s. 112

kteří závisí na charakteru rekonstruovaného objektu – např. shoda funkčních vlastností při rekonstrukci mechanického vražedného nástroje) odpovídá originálu a je možno ho využít v procesu poznání ke zkoumání jako substitut již zaniklého originálu. Analogie mezi originálem a modelem dovoluje předpokládat, že informace získané zkoumáním modelu analogicky odpovídají objektivní realitě.⁷

1.4 Význam kriminalistické rekonstrukce

Význam pro kriminalistickou praxi mají jak formy, v kterých lze kriminalistickou rekonstrukci využít, tak samotné výsledky provedené kriminalistické rekonstrukce.

Za formy, ve kterých lze kriminalistickou rekonstrukci využít, lze považovat:

- ◆ samostatný vyšetřovací úkon – nazývaný rekonstrukce trestného činu
- ◆ součást jiných metod kriminalistické praktické činnosti – např. expertizy, vyšetřovacího pokusu, prověrky výpovědi na místě, rekognice atd.
- ◆ taktický prostředek – při provádění některých operativně pátracích úkonů a opatření (např. zjišťování totožnosti neznámé mrtvoly aj.) nebo při hodnocení jevů, složitých dynamicky i situačně.

Výsledků kriminalistické rekonstrukce je možné využít ve vyšetřování jako:

- ◆ pramen nových důkazů (nový důkaz)
- ◆ prostředek prověření dosud shromážděných informací a důkazů
- ◆ podklad pro konání jiných vyšetřovacích úkonů
- ◆ pátrací pomůcku
- ◆ taktický prostředek v procesu zjišťování totožnosti
- ◆ předpoklad pro vypracování některých expertiz (pro znaleckou činnost)
- ◆ způsob ilustrace
- ◆ prověrku vyšetřovacích verzí

⁷ STRAUS J. a kol.: Kriminalistická taktika. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň 2005, s. 195

Kriminalistická rekonstrukce především umožňuje zkoumání a pozorování již zaniklého předmětu (objektu) nebo děje (situace, jevu), který se již uskutečnil (již neexistuje) a není jej proto možné pozorovat bezprostředně. Výsledkem kriminalistické rekonstrukce je model originální skutečnosti (objektu), který se v procesu zkoumání stává jejím substitutem. Zkoumáním modelu analogického originálu je možné získat nové poznatky ve vyšetřované věci, které mohou mít důkazní hodnotu. Model, vytvořený kriminalistickou rekonstrukcí, lze porovnávat se všemi dosud shromážděnými poznatky a informacemi a prověřit tak jejich pravdivost a přesnost.

I pohled na celý vyšetřovaný případ může být ovlivněn výsledkem kriminalistické rekonstrukce. Pokud se totiž provedenou rekonstrukcí nepotvrdí pravdivost důkazu, resp. důkazů, k jejichž prověření byla zvolena, může to zasáhnout správnost reálně možné vyšetřovací verze i důsledky z ní vyvozované.

2 Druhy kriminalistické rekonstrukce

V odborné literatuře se lze setkat s různými klasifikačními kritérii kriminalistické rekonstrukce. Jedním z nich je charakter účasti a pomoci osob. Na jeho základě vznikají dvě kategorie kriminalistické rekonstrukce, a sice kriminalistická rekonstrukce s aktivní účastí a pomocí osob (těmto osobám jsou známy kriminalisticky významné znaky rekonstruovaného originálu a kriminalistická rekonstrukce probíhá za jejich přímé spolupráce nebo na základě jejich výpovědí) nebo bez účasti osob (kriminalistická rekonstrukce se koná na základě souhrnu všech dosavadních zjištění ve věci).

Nejvýznamnějším klasifikačním kritériem ale zůstává charakter rekonstruovaného objektu, který dělí kriminalistickou rekonstrukci na jednotlivé druhy, a to:

- ◆ rekonstrukci místa činu
- ◆ rekonstrukci kriminalisticky významných předmětů
- ◆ rekonstrukci kriminalisticky významných znaků člověka
- ◆ rekonstrukci trestného činu.⁸

2.1 Rekonstrukce místa činu

Podstatou rekonstrukce místa činu je obnovení lokality, kde byl spáchán trestný čin, resp. materiálních podmínek místa činu tak, aby se dosáhlo stavu, za kterého došlo ke spáchání trestného činu.⁹ Nejedná se pouze o znovuvyvoření prostorového umístění objektů, ale i obnovení dalších okolností a situačních podmínek jako je viditelnost, vlhkost, slyšitelnost apod.

Tento druh rekonstrukce je ovlivněn změnami, které na místě činu proběhly. Změny mohou být nahodilé (vzniklé objektivními skutečnostmi jako např. klimatickými podmínkami, zásahem hasičů při hašení vzniklého požáru, zásahem lékaře při záchraně života oběti nebo zcela náhodným zásahem kolemjdoucích) nebo způsobené úmyslným jednáním pachatele (zahlazováním stop, vlastním páčáním trestného činu atd.). Čím kvalitněji jsou proběhlé

⁸ RYBÁŘ M.: Základy kriminalistiky. 1. vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Dobrá Voda 2001, s. 156

⁹ viz příloha č. 6

změny zjištěny, tím lépe, a tudíž i s větším přínosem, může být místo činu rekonstruováno, ať již v jeho počátečním stavu (před příchodem pachatele, resp. před spácháním trestného činu) nebo ve stavu konečném (po spáchání trestného činu případně po odchodu pachatele). V některých situacích (letecké nehody či úplné zničení místa činu, např. explozí) jsou změny místa činu tak rozsáhlé, že jej není možno rekonstruovat nebo by to bylo vzhledem k jeho charakteru (např. místo automobilové havárie) možné jen s velkými obtížemi a neúměrnými náklady. V takových případech se přistupuje k vytvoření makety místa činu, která představuje zrekonstruované místo činu.

Podkladem pro rekonstrukci místa činu mohou být výpovědi (svědků, podezřelých, poškozených atd.), listinné a jiné důkazy (nalezené věci, stopy aj.), poznatky zjištěné ohledáním místa činu nebo jinými kriminalistickými úkony, atd.

Rekonstrukce místa činu není samostatným vyšetřovacím úkonem, ale provádí se v rámci jiných vyšetřovacích metod a úkonů (např. vyšetřovacího pokusu, rekognice, rekonstrukce trestného činu). Zrekonstruované místo činu je nejen významným zdrojem poznání situace, ve které došlo k trestnému činu, ale i zdrojem nových důkazů.

2.2 Rekonstrukce kriminalisticky významných předmětů

Kriminalisticky významné předměty jsou věci, listiny, dokumenty, nástroje, zbraně a další předměty, které mají bezprostřední vztah k trestnému činu a byly z různých důvodů poškozeny nebo zdánlivě zničeny.

Cílem tohoto druhu kriminalistické rekonstrukce je obnovení vnějšího vzhledu nebo funkčních vlastností rekonstruovaného předmětu za účelem jeho následného znaleckého zkoumání (např. rekognicí, vyšetřovacím pokusem, písmoznaleckou expertízou). Rekonstrukce je nejčastěji prováděna znalcem.

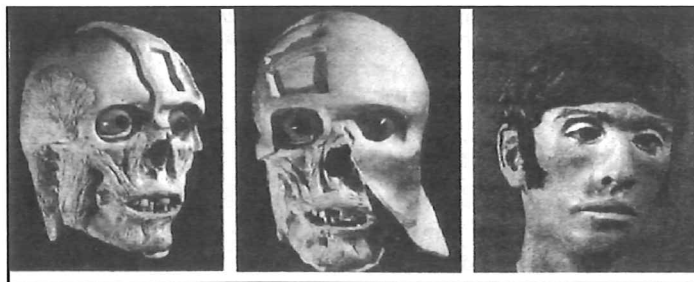
Na rozdíl od identifikačního zkoumání, kdy se identifikuje celek podle části, lze u rekonstrukce kriminalisticky významných předmětů nahradit chybějící části celku částmi analogickými.

2.3 Rekonstrukce kriminalisticky významných znaků člověka

Může se jednat o rekonstrukci vnější podoby člověka nebo o rekonstrukci jiných znaků člověka.

Při rekonstrukci vnější podoby člověka se vychází zejména ze svědeckých výpovědí a je jí využíváno hlavně k pátrání po osobách pohřešovaných, podezřelých nebo jinak důležitých pro trestní řízení. Dále jí je také možné využít ke zjišťování totožnosti kosterního nálezu nebo neznámé mrtvoly, jsou-li obličejové části ve značném stupni rozkladu. Metody využívané při rekonstrukci vnější podoby člověka jsou zejména:

- ◆ kreslířská metoda, kdy profesionální grafik podle popisu vyslychané osoby a za její přítomnosti zhotovuje portrét obličeje
- ◆ metoda skládaného portréту založená na skládání obličeje z jednotlivých dílů na přístrojích Identikit, Mimic aj.
- ◆ výpočetní technika, která je v současné době nejrozšířenější; jedná se o počítačový systém PORIDOS nebo FACETTE
- ◆ Gerasimova metoda, která je plastickou metodou tvorby portréту osoby; spočívá v domodelování měkkých částí hlavy na odlitek nalezené lebky, dnes je využívána minimálně

Obr. 1 – Gerasimova rekonstrukční metoda¹⁰

Výsledek rekonstrukce vnější podoby člověka je pouze pomocný prostředek a nemůže nahradit identifikovaný objekt při rekognici.

¹⁰ STRAUS J. a kol.: Kriminalistická taktika. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň 2005, s. 199

Jinými znaky člověka jsou např. hmotnost, výška atp. Jejich rekonstrukce umožňuje vytvořit model (figurínu), který bude anatomicky odpovídat určité osobě a může být využit při jiných vyšetřovacích úkonech (např. vyšetřovacím pokusu).

2.4 Rekonstrukce trestného činu

Rekonstrukce trestného činu je samostatný vyšetřovací úkon (zároveň se tak ale označuje i jeden z druhů kriminalistické rekonstrukce, což může být poněkud matoucí), při němž osoba, která byla z nějakého důvodu přítomna vyšetřované události, popisuje a demonstruje celý, případně část děje této události (trestného činu).

Podstatou rekonstrukce trestného činu je souhrnné obnovení materiální situace místa činu tak, aby byly vytvořeny podmínky k modelování činnosti zúčastněných osob na základě jejich výpovědí a s využitím jiných důkazů a kriminalisticky relevantních informací (prověřených kriminalistických verzí apod.). Rekonstrukcí trestného činu vzniká model události, případně jednotlivých fází průběhu, který poslouží ke komparaci s obsahem výpovědí zúčastněných osob v dosavadním průběhu vyšetřování, s poznatky shromážděnými v provedeném ohledání (se zajištěnými stopami a jinými věcnými důkazy), s výsledky znaleckých zkoumání a jinými informacemi.¹¹

Rekonstrukce trestného činu se provádí obvykle v závěru vyšetřování na základě souhrnu určitých důkazů a informací. Není přípustné, aby se podstatné části rekonstruovaného děje lišily od děje, který se stal v minulosti a je předmětem trestního řízení (např. na kterou část těla oběti byl veden útok, směr vedení útoku apod.). Pro potřeby objasnění trestného činu nebude nutné rekonstruovat vše (a ani by to nebylo možné), ale především fakta nebo souhrn faktů, jež jsou v určitém vztahu k podstatě vyšetřované události.

Cílem rekonstrukce trestného činu je snaha o potvrzení nebo vyvrácení existence určité kriminalisticky relevantní skutečnosti, odstranění přetrvávajících významných rozporů nebo jiných nedostatků v průběhu vyšetřování dané věci, porovnání údajů z výpovědí jednotlivých osob s objektivním zjištěním na místě činu, ale i získávání dalších, nových důkazů.

¹¹ RYBÁŘ M.: Základy kriminalistiky. 1. vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Dobrá Voda 2001, s. 157

Tento druh kriminalistické rekonstrukce je pro kriminalistickou praxi nepostradatelný a hojně využívaný vyšetřovací úkon. Umožňuje ověření faktu, že se trestný čin stal určitým způsobem, individuálně určeným nástrojem nebo na určitém místě apod. Nejčastěji je rekonstrukce trestného činu využívána při objasňování násilných trestných činů (vraždy podle § 219 tr. zák., ublížení na zdraví podle § 221 – 224 tr. zák., loupeže podle § 234 tr. zák. aj.), ale i jiných závažných trestných činů (např. některých trestných činů proti majetku).

3 Právní úprava rekonstrukce trestného činu

Rekonstrukce trestného činu je frekventovaným vyšetřovacím úkonem kriminalistické praktické činnosti, který má značný procesní význam. Vyšetřování trestných činů vysokého stupně nebezpečnosti pro společnost se bez ní v dnešní době prakticky neobejde a je tedy nutné, aby byla rekonstrukce trestného činu upravena v zákoně a byly jasně stanoveny podmínky pro její výkon.

3.1 *Úprava rekonstrukce trestného činu před zakotvením v trestním řádu*

Až do roku 2002 nebylo v zákonné úpravě (trestní řád) žádné ustanovení o rekonstrukci trestného činu, ačkoliv byla v běžné kriminalistické praxi často používána. Základní otázkou bylo, zda lze rekonstrukci připustit jako zákonný důkaz. Trestní řád stanoví, že za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci (§ 89 odst. 2 tr. ř., platný i před r. 2002), tj. i rekonstrukce (ačkoliv ji zákon ve výčtu důkazů výslovně nezmiňuje, jde však o výčet demonstrativní). Soudní praxe rekonstrukci připouštěla k důkazu jako zvláštní druh ohledání. Důraz byl kladen především na to, aby nebyl obviněný žádným způsobem usměřován ohledně jeho jednání při činu, který během rekonstrukce znázorňuje. Účelem rekonstrukce mělo být hlavně ověření toho, zda se čin mohl stát způsobem, jak jej obviněný líčí.¹²

Podrobnější úprava rekonstrukce (postup, účel, protokolace atd.) byla obsažena v interních předpisech ministerstva vnitra. Rekonstrukce byla v Instrukci pro vyšetřovatele a policejní orgány Policie České republiky k postupu v trestním řízení ministerstva vnitra č. 82/1995 vymezena takto:

Čl. 71

(1) Rekonstrukce je úkon zahrnující určitý souvislý celek jednání pachatele (popřípadě svědků, poškozených), který spočívá v obnovení situace a okolností, za kterých byl trestný čin spáchán, nebo které k němu mají podstatný vztah. Účelem je rekonstruovat původní podmínky předchozí události, celkovou, popřípadě dílčí situaci a skutkové okolnosti případu. Vyšetřovatel provede rekonstrukci pouze tehdy, je-li toho třeba pro objasnění věci.

¹² NS ČSSR – 11 Tz 29/68 (č. 49/68 Sb. rozh. tr.)

(2) Rekonstrukci za účasti mladistvého nebo osoby mladší patnácti let lze provést jen tehdy, nehrozí-li narušení jejich duševního vývoje. Pokud lze účelu rekonstrukce dosáhnout jiným způsobem, vyšetřovatel od ní upustí.

3.2 Současná právní úprava rekonstrukce trestného činu

Ustanovení o rekonstrukci (§ 104d zákona č. 141/1961 Sb.) bylo do trestního řádu zavedeno až v roce 2002, a to novelou č. 265/2001 Sb. Rekonstrukce je v trestním řádu zařazena v hlavě páté, pojednávající o dokazování, oddílu třetím mezi některé zvláštní způsoby dokazování. Ačkoliv je zde tento vyšetřovací úkon nazýván pouze rekonstrukce, z jeho podstaty a zákonného vymezení je zřejmé, že se jedná konkrétně o rekonstrukci trestného činu (tak bude také nazýván v dalších částech této práce).

Rekonstrukce je v zákoně vymezena takto:

§ 104d Rekonstrukce

(1) Rekonstrukce se koná, má-li být obnovením situace a okolností, za kterých byl trestný čin spáchán nebo které k němu mají podstatný vztah, prověřena výpověď podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka, jestliže jiné důkazy provedené v trestním řízení nepostačují k objasnění věci.

(2) Na postup při rekonstrukci se přiměřeně užití ustanovení o vyšetřovacím pokusu.¹³

K rekonstrukci trestného činu se vztahují i další paragrafy trestního řádu, a to zejména ustanovení o vyšetřovacím pokusu, na které úprava rekonstrukce přímo odkazuje, ale také ustanovení týkající se výsledku (podezřelého, obviněného, svědka), provádění důkazů, sepisování a náležitostí protokolu nebo znalců.

Tato zákonná ustanovení jsou rozvedena interními předpisy Policie České republiky, např. závazným pokynem policejního prezidenta č. 130/2001 (viz příloha č. 1).

V praktické kriminalistické činnosti se především prosazují vlastní poznatky a zkušenosti policejních orgánů z vyšetřování trestné činnosti, které jsou sdíleny kriminalisty v rámci celého policejního aparátu. Tyto zkušenosti a poznatky tak vlastně doplňují ne příliš

¹³ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

podrobnou zákonnou úpravu (s níž však nesmí být v rozporu), která je u tohoto poměrně často využívaného vyšetřovacího úkonu nedostatečná.

4 Realizace rekonstrukce trestného činu

Správná realizace rekonstrukce trestného činu je nezbytnou podmínkou pro to, aby bylo možno jejího výsledku použít jako hodnotného důkazu v trestním řízení. Policejní orgán, který rekonstrukci provádí, v závěru nebo i během vyšetřování, musí bez pochybení postupovat ve fázi přípravy, vlastního provedení, ale také dokumentace a hodnocení výsledků rekonstrukce trestného činu.

4.1 Příprava rekonstrukce trestného činu

Vzhledem ke složitosti a náročnosti takového vyšetřovacího úkonu, jakým je rekonstrukce trestného činu, je třeba věnovat značnou pozornost přípravě provedení tohoto úkonu. Policejní orgán musí fázi přípravy využít především k tomu, aby si ujasnil, čeho má být rekonstrukcí dosaženo, kde a v jakém rozsahu bude provedena, kdo se jí zúčastní (včetně postoje obviněného k účasti na rekonstrukci), ale i jaké postupy a technické a jiné pomůcky budou při její realizaci použity.

Příprava rekonstrukce trestného činu je cílevědomá činnost policejního orgánu prováděná v průběhu vyšetřování, před vlastním provedením rekonstrukce, která umožňuje zejména:¹⁴

- ◆ správné vytyčení obsahových i taktických záměrů rekonstrukce trestného činu
- ◆ zajištění možnosti provedení rekonstrukce trestného činu a procesního podchycení jejího průběhu a výsledků
- ◆ zajištění realizace obsahových i taktických záměrů rekonstrukce
- ◆ uspořádání (obsahovou a časovou návaznost rekonstruovaného děje a jednotlivých epizod) a řízení rekonstrukce

Základem přípravné fáze rekonstrukce trestného činu je podrobná analýza všech ve věci dosud shromážděných materiálů (např. průběhu a výsledků výslechů osob na věci zúčastněných, výsledků ohledání, závěrů znalců, výsledků jiných vyšetřovacích úkonů provedených ve věci). Cílem této analýzy je odhalit rozpory a mezery v dokazování a

¹⁴ PJEŠČAK J., BĚLKIN R. a kol.: Kriminální věda II. Federální ministerstvo vnitra. Praha 1984, s. 116

nejasnosti ve shromážděných materiálech (tyto je třeba potvrdit, vyvrátit či objasnit nebo pouze verifikovat), a také odhalit vztahové otázky mezi jednotlivými fakty. Na základě výsledků analýzy je třeba stanovit konkrétní cíl připravované rekonstrukce, kterého má být dosaženo (tento cíl je konkretizací obecného cíle rekonstrukce trestného činu, kterým je zejména verifikace dosud shromážděných důkazů a získání nových informací důkazního či nedůkazního charakteru potřebných k objasnění nejasností a rozporů mezi dosud shromážděnými důkazy na základě bezprostředního pozorování znovuoobnověného jednání pachatele¹⁵), její organizační zajištění a taktické záměry.

Přípravu rekonstrukce trestného činu lze rozdělit do dvou hlavních etap:

- A. *příprava před odjezdem na místo provedení rekonstrukce trestného činu*
- B. *příprava po příjezdu na místo konání rekonstrukce trestného činu*

ad A) Do této etapy přípravy rekonstrukce je zahrnuta především výše zmíněná analýza všech dosud shromážděných materiálů a řešení otázek z ní vyplývajících (zda nelze případné nejasnosti, rozpory a mezery ve shromážděných materiálech odstranit jinými vyšetřovacími úkony, na základě jakých konkrétních materiálů bude rekonstrukce provedena aj.). V některých případech je třeba provést i analýzu osoby a osobnosti subjektu, na základě jehož výpovědi a s jehož účastí bude rekonstrukce provedena. Nejdůležitější činností policejního orgánu v etapě přípravy rekonstrukce trestného činu před odjezdem na místo provedení rekonstrukce je zpracování plánu rekonstrukce trestného činu (policejní orgán má povinnost ho vypracovat – viz příloha č. 1). Tento plán¹⁶ zahrnuje zejména:

- ◆ vymezení cíle rekonstrukce s ohledem na vytyčené vyšetřovací verze a ověření shromážděných důkazů
- ◆ časové zařazení rekonstrukce trestného činu do procesu vyšetřování dané věci (z taktického hlediska)
- ◆ zpracování programu rekonstrukce, tj. obsahové i časové návaznosti jednotlivých epizod rekonstrukce

¹⁵ MUSIL J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK J.: Kriminallistika. 2. vydání. C. H. Beck. Praha 2004, s. 343

¹⁶ viz příloha č. 8

- ◆ stanovení denní doby provedení rekonstrukce s ohledem na nutnost obnovení podmínek, za nichž k trestnému činu došlo a s přihlédnutím ke klimatickým a jiným podmínkám, které mohou mít vliv na průběh rekonstrukce i její výsledky
- ◆ určení místa provedení rekonstrukce (v převážné většině případů se jedná o původní místo činu) a případně způsobu rekonstrukce místa činu a jeho počáteční struktury, došlo-li k jeho podstatným změnám
- ◆ určení a zajištění prostředků a předmětů potřebných k rekonstrukci, tj. maket, figurín apod.
- ◆ stanovení a zabezpečení dokumentačních a jiných technických prostředků k fixaci provedené rekonstrukce a jejího procesního podchycení (např. videokamery, osvětlovací prostředky)
- ◆ určení ostatních technických prostředků (dopravní a spojovací prostředky atp.)
- ◆ zabezpečení osob k ostraze místa konání rekonstrukce, popřípadě i obviněného
- ◆ určení účastníků rekonstrukce, způsob jejich vyzoomění

ad B) Po příjezdu na místo konání rekonstrukce trestného činu je v rámci přípravy tohoto vyšetřovacího úkonu nutno provést především tato opatření:

- ◆ uzavření místa konání rekonstrukce před vstupem nepovolaných osob
- ◆ orientační obhlídku místa, kde bude rekonstrukce prováděna a zjištění změn porovnáním s materiály získanými v dané věci
- ◆ rozhodnutí o potřebě rekonstruování počáteční struktury místa činu a případné provedení této rekonstrukce
- ◆ dokumentaci výchozí situace před provedením rekonstrukce
- ◆ konzultaci s odborníky především k podmínkám rekonstrukce a jejich možnému vlivu na objektivnost průběhu a výsledků rekonstrukce, popřípadě předběžné posouzení některých odborných otázek
- ◆ zajištění přítomnosti nezúčastněné osoby
- ◆ instruktáž účastníků rekonstrukce trestného činu o úkolech a činnosti, kterou mají uskutečnit, o signálech, rozmístění a pokynech, které mají dodržovat, jakož i poučení o jejich právech a povinnostech
- ◆ opatření k zabezpečení ostrahy obviněného, který je ve vazbě

Výše zmíněný výčet opatření, která se v rámci přípravy rekonstrukce trestného činu provádějí, je u obou etap pouze demonstrativní, neboť konkrétní situace často vyžaduje přijetí i dalších technických, organizačních a taktických opatření.

Úspěšné provedení rekonstrukce trestného činu si kromě precizní přípravy tohoto vyšetřovacího úkonu vyžaduje také dodržení základních taktických zásad a volbu vhodných taktických postupů.

4.1.1 Základní taktické zásady rekonstrukce trestného činu

Zásady jsou vůdčí principy či ideje, které ovládají proces realizace rekonstrukce trestného činu. Konkrétní aplikace těchto základních taktických zásad v jednotlivých případech je značnou měrou ovlivněna zvláštnostmi každého individuálního případu. Policejní orgán provádějící rekonstrukci trestného činu by měl tyto zásady dodržovat, aby předešel možným komplikacím během vlastního provedení rekonstrukce i problémům při poznávání trestného činu.

Kromě obecných zásad (obecné zásady trestního řízení aj.), používaných pro postup při všech vyšetřovacích úkonech, má rekonstrukce trestného činu i svoje vlastní specifické zásady. Mezi základní taktické zásady rekonstrukce trestného činu patří:¹⁷

- ♦ *zásada jediného vedoucího* – podstatou této zásady je, že rekonstrukci trestného činu organizuje, řídí a koordinuje¹⁸ pouze jediný pracovník a jen jemu jsou organizačně podřízeni všichni ostatní účastníci rekonstrukce. Pracovník pověřený vedením rekonstrukce trestného činu (dále „vedoucí“) odpovídá za průběh rekonstrukce, a to již od počáteční fáze přípravy tohoto úkonu přes průběžnou kontrolu a srovnání průběhu rekonstrukce s dosud nashromážděnými materiály až po hodnocení jejích výsledků. Vedoucí dává pokyny k započetí nebo ukončení činnosti účastníkům rekonstrukce, rozhoduje o tom, které prostředky a metody, včetně prostředků dokumentace, budou použity k zajištění objektivního provedení rekonstrukce i jejího procesního

¹⁷ TIPLICA a kol.: Doplnková skripta z kriminalistiky. Policejní Akademie ČR. Praha 1997, s. 140

MUSIL J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK J.: Kriminalistika. 2. vydání. C. H. Beck. Praha 2004, s. 343-344

¹⁸ vzhledem ke složitosti úkonu není vyloučeno, aby technické zázemí rekonstrukce bylo koordinováno jinou osobou než její samotné provedení

podchycení. Kladení otázek je další z činností vedoucího v průběhu vlastního provádění rekonstrukce. Klást otázky svědkům nebo obviněnému mohou i příbraní znalci, obhájci a státní zástupce, avšak pouze prostřednictvím vedoucího, což zajišťuje větší přehlednost a jasnost rekonstrukce. Na závěr rekonstrukce musí dát vedoucí všem přítomným účastníkům úkonu možnost vyjádřit se k jeho průběhu i zjištěným skutečnostem. V neposlední řadě je úkolem vedoucího plnit úkoly, které vyplývají přímo z prováděné rekonstrukce trestného činu, a odpovídajícím způsobem reagovat na vzniklé, nepředvídané okolnosti a situace.

- ◆ *zásada cílevědomosti a systematickosti* – rekonstrukce trestného činu je složitý komplex činností, kterého se účastní celá řada subjektů, je značně náročný na přípravu i organizaci a je ovlivněn především aktivitou, respektive pasivitou osoby, s jejíž účastí se rekonstrukce provádí. Z tohoto důvodu je proto nutné postupovat systematicky, plánovitě a s jasným cílem, maximálně vyloučit nahodilost, sugestivní ovlivňování a jiné negativní vlivy.
- ◆ *zásada ostražitosti* – dodržení této zásady je nezbytné, pokud má být zajištěn bezkonfliktní a nerušený průběh rekonstrukce trestného činu. Tento vyšetřovací úkon je založen zejména na dobrovolné a aktivní účasti osoby, s níž je konán. Je proto nezbytné ponechat této osobě volnost jednání a iniciativy, která přispívá ke kvalitnímu provedení rekonstrukce, ale na druhé straně také skýtá řadu možností, které mohou tento úkon narušit (zejména pak, je-li konán s osobou obviněného). Mezi případy narušení rekonstrukce trestného činu si lze představit například pokus o útěk obviněného, který je ve vazbě, samotný útěk, pokus o sebevraždu či sebepoškození, napadení policistů nebo jiných účastníků rekonstrukce atp. Ostražitostí se rozumí bedlivé pozorování a střežení obviněného, jakož i neustálá kontrola jeho jednání a připravenost k okamžitému zásahu.¹⁹ Zásada ostražitosti je aplikována také při volbě maket nástrojů, zbraní a jiných předmětů, s kterými bude obviněný manipulovat během rekonstrukce, aby nemohlo dojít k jejich zneužití proti životu a zdraví účastníků rekonstrukce, k útěku, sebepoškození apod.
- ◆ *zásada dobrovolnosti* – znamená, že k úkonům, které souvisejí s rekonstrukcí trestného činu, nesmí být podezřelý, obviněný nebo svědek, který má právo odepřít výpověď, žádným způsobem donucován.²⁰

¹⁹ STRAUS J. a kol.: Kriminální taktika. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň 2005, s. 204

²⁰ STRAUS J. a kol.: Kriminální taktika. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň 2005, s. 204

- ◆ *zásada volby vhodného okamžiku provedení rekonstrukce trestného činu* – tato zásada je vyjádřením skutečnosti, že rekonstrukce trestného činu je významných důkazním prostředkem, který umožňuje policejnímu orgánu získat úplnou a přesvědčivou představu o tom, jak se odehrál vyšetřovaný trestný čin. Souvisí tak se *zásadou shromáždění dostatečného množství důkazů před rekonstrukcí*, která vyjadřuje požadavek, aby byla rekonstrukce konána až poté, co v dané věci budou vyčerpány všechny možnosti získání dalších důkazů nebo odstranění vzniklých rozporů či doplnění existujících mezer. V kriminalistické praktické činnosti je rekonstrukce konána v různých fázích vyšetřování (v současnosti již bylo odstoupeno od jejího konání až v závěru vyšetřování, neboť obvinění v počátcích lépe spolupracují, nemají možnost vytvářet si své verze průběhu dané události, svědci si lépe vybavují detaily atp.), ne však dříve, než je možné ze shromážděných důkazů určit, podle kterých znaků má být při rekonstrukci trestného činu dosaženo shodnosti s původní, vyšetřovanou situací.
- ◆ *zásada oddělenosti* – v případech, kdy je třeba, aby rekonstrukce trestného činu byla provedena s více obviněnými nebo svědky, vyjadřuje tato zásada požadavek, aby byla rekonstrukce konána s každým z nich samostatně. V praxi je někdy tato zásada v zájmu zachování účelu rekonstrukce porušena a při velkém počtu obviněných je konána rekonstrukce se všemi najednou.

4.1.2 Taktické postupy rekonstrukce trestného činu

Taktické postupy jsou jedny z vlivů, které mohou působit na výsledek rekonstrukce trestného činu. Je jich využíváno především k zajištění optimálního vytvoření podmínek pro obnovení situace a mechanismu provedení trestného činu.

Hlavními taktickými postupy při rekonstrukci trestného činu jsou:²¹

- ◆ *výběr omezeného počtu účastníků rekonstrukce* – počet osob účastnících se na provedení rekonstrukce trestného činu musí být dostatečný k tomu, aby byla rekonstrukce vykonána správně a kvalitně, ale zároveň nedocházelo k negativnímu psychologickému působení okolního prostředí na zúčastněné osoby, např. obviněného.

²¹ TIPLICA M. a kol.: Doplnková skripta z kriminalistiky. Policejní Akademie ČR. Praha 1997, s. 140

Taktický postup omezeného počtu účastníků má kromě výše zmíněného psychologického aspektu také aspekt organizační. Ten spočívá v tom, že při dodržení tohoto postupu se snižuje možná chaotičnost a jiné nepříznivé následky, způsobené příliš velkým a neadekvátním počtem osob přítomných na místě rekonstrukce. Počet účastníků rekonstrukce musí být tedy volen nejen s ohledem na psychologický vliv²² na osobu, která se na rekonstrukci aktivně účastní, ale také vzhledem ke složitosti rekonstruovaného děje, rozloze místa, kde se rekonstrukce bude konat (např. nedostatečný počet osob, zajišťujících bezpečnost při konání rekonstrukce, by mohl mít za následek nedodržení zásady ostražitosti – viz 4.1.1), a dalším konkrétním okolnostem případu. Kromě policejního orgánu, který rekonstrukci trestného činu vede, se tohoto vyšetřovacího úkonu účastní:²³

- osoby, které se mají aktivně podílet na rekonstrukci trestného činu svým jednáním (obvykle se jedná o obviněného, který může po poučení na místě účast na úkonu odmítnout, ale rekonstrukci je možno provést i se svědkem události, poškozeným atp.)
- osoby nezúčastněné (tzv. svědci úkonu, kteří plní úlohu garantů zákonnosti a objektivnosti postupu při rekonstrukci)²⁴
- figuranti (jedná se též o osoby nezúčastněné, avšak jejich role spočívá v imitaci, zastoupení např. obviněného nebo svědka v situacích, kdy se tito odmítnou úkonu účastnit nebo je jejich účast nežádoucí jako např. při rekonstrukci prováděné s poškozeným je obviněný nahrazen figurantem; při jejich výběru se policejní orgán řídí toliko tělesnými předpoklady jako výška, postava, vzhled, které mají odpovídat předpokladům osoby, kterou substituují; při vlastním provedení rekonstrukce jsou figuranti viditelně označeni např. číslem, fotografií osoby, kterou imitují, apod.)
- osoby pomocné (napomáhají zdárnému provedení rekonstrukce trestného činu např. tím, že zajišťují uzavření místa konání rekonstrukce, střeží obviněného, pořizují dokumentaci apod.)
- znalci a jiní odborníci (jinými odborníky mohou být konzultanti atp.)
- obhájci
- státní zástupce (jeho účast není vyžadována vždy)

²² k psychologické stránce provádění rekonstrukce trestného činu blíže viz příloha č. 2

²³ MUSIL J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK J.: Kriminálnístika. 2. vydání. C. H. Beck. Praha 2004, s. 344

²⁴ příklad nutnosti správné volby nezúčastněné osoby viz příloha č. 5

- ◆ *ponechání potřebné iniciativy účastníkům rekonstrukce* – obviněnému, svědkovi nebo jiným osobám, na základě jejichž výpovědi se rekonstrukce trestného činu provádí, je třeba ponechat volnost projevu, ať už při situačním popisu, reprodukci jejich dřívější výpovědi nebo demonstraci činností. Dodržení tohoto taktického postupu má vyloučit sugestivní ovlivňování těchto osob policejním orgánem (např. tím, že jejich aktivita bude usměrňována podle určité vyšetřovací verze, ať již úmyslně nebo náhodně) a tím případně vzniklé námitky neobjektivního průběhu rekonstrukce a jejích výsledků. Požadavek ponechání potřebné iniciativy účastníkům rekonstrukce trestného činu ale zároveň nevyklučuje, aby jejich demonstrace činností byla průběžně pečlivě kontrolována a srovnávána s fakty zjištěnými při předchozích vyšetřovacích úkonech. Tento taktický postup musí být aplikován s ohledem na zásadu ostražitosti (viz. 4.1.1).
- ◆ *provedení rekonstrukce na původním místě činu* – podstatou rekonstrukce trestného činu je maximální možná obnova původních podmínek proběhlého trestného činu (blíže viz 5.1). Jednou z těchto podmínek je bezesporu i místo, na kterém byl trestný čin spáchán (místo činu). Rekonstrukce proto musí být prováděna na původním místě činu (s výjimkou případů, kdy je to objektivně nemožné, např. zaniklé místo činu, přičemž tehdy je třeba všechny rozdíly s původním místem činu řádně odůvodnit), aby průběh i výsledky rekonstrukce mohly být považovány za hodnověrné. Tento postup si může vyžádat i rekonstrukci samotného místa činu (blíže viz 2.1).
- ◆ *zajištění shodných podmínek rekonstrukce a původního trestného činu* – jak již bylo řečeno u předchozího taktického postupu, rekonstrukce trestného činu se zakládá na maximální možné obnově podmínek, které zde existovaly v době spáchání trestného činu. Jedná se hlavně o podmínky časové (ovlivnění viditelnosti denní, resp. noční dobou) a klimatické (náledí, sníh aj.), avšak jen ty, které mají určující význam pro průběh vyšetřované události.
- ◆ *důkladná příprava zúčastněných osob* – zde se jedná o osoby, které při rekonstrukci trestného činu nahrazují některého z účastníků původní události (figuranty). Důležité je zejména seznámit tuto osobu s činnostmi, které bude v průběhu rekonstrukce vykonávat, upozornit ji na důležité momenty rekonstrukce (např. rozpory ve shromážděných důkazních materiálech), případně si určit pokyny a znamení pro situace, na něž by měla určitým způsobem reagovat.

4.2 Provedení rekonstrukce trestného činu

Vlastní provedení rekonstrukce trestného činu je po technické stránce poměrně nenáročný proces, který však má svá ustálená pravidla postupu. Tato pravidla nejsou přesně upravena žádnou zákonnou normou ani jinými právními předpisy, nýbrž jsou otázkou kriminalistické praktické činnosti a nejsou tedy jednotná a neměnná. Rekonstrukci provádí a vede²⁵ policejní orgán.²⁶

Při provádění rekonstrukce trestného činu lze odlišit tři stadia:²⁷

- a) úvodní stadium
- b) stadium demonstrace a objasňování činnosti
- c) závěrečné stadium

Úvodní stadium je vhodné začít prezentací všech přítomných účastníků rekonstrukce trestného činu (včetně určení, jakou konkrétní osobu bude který z figurantů představovat) a jejich následným seznámením s cílem rekonstrukce a podmínkami místa, kde se rekonstrukce koná. Následně je nutné osobu, s jejíž aktivní účastí a na základě jejíž výpovědi se rekonstrukce provádí (obviněný, poškozený atd., dále jen „subjekt rekonstrukce“) řádně poučit podle procesního postavení, které jí přiznává trestní řád,²⁸ a umožnit jí vyjádřit se ke shodnosti podmínek místa rekonstrukce a podmínek původních (odlišnosti je třeba uvést do maximálního možného souladu). Dalším obvyklým krokem je vyzvat subjekt rekonstrukce, aby objasnil kdy, jak, proč a s jakým záměrem se na místo v kritické době vyšetřované události dostavil, a zda se na tomto místě nenacházely ještě jiné osoby.

Po zodpovězení těchto základních otázek nastává druhé stadium provedení rekonstrukce, a to tím okamžikem, kdy je subjekt rekonstrukce vyzván, aby na základě svých vzpomínek demonstroval svůj pohyb v prostoru. Demonstrace by měla být tvořena logickým sledem jednotlivých činností souvisejících se spácháním trestného činu, doprovázeným slovním komentářem subjektu rekonstrukce o motivech jeho jednání, dalších chystaných krocích,

²⁵ Trestní řád v § 174 odst. 2 písm. c) umožňuje, aby rekonstrukci trestného činu vedl také státní zástupce (tento je častěji v postavení jednoho z účastníků – viz 4.1.2)

²⁶ k osobě, která koná vyšetřování blíže viz příloha č. 4

²⁷ STRAUS J. a kol.: Kriminalistická taktika. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň 2005, s. 202

²⁸ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

apod. a dokreslujícím předváděné činnosti. Subjekt rekonstrukce zároveň s demonstrací svého jednání popisuje činnost a pohyb ostatních zúčastněných osob, např. poškozeného, svědka, které jsou představovány figuranty (tím je dodržena zásada oddělenosti – viz 4.1.1). Figuranti napodobují činnost zúčastněných osob přesně podle pokynů vedoucího rekonstrukce, který je uděluje na základě výkladu subjektu rekonstrukce k předváděným činnostem.²⁹ V této fázi je nejdůležitější ponechat subjektu rekonstrukce iniciativu při demonstraci, vedoucí rekonstrukce nesmí jeho výklad ovlivňovat ani přizpůsobovat vyšetřovacím verzím. Tato podmínka však nevyklučuje, aby policejní orgán srovnával to, co subjekt rekonstrukce demonstruje se shromážděnými důkazy ve věci a v případě zjevných rozporů mezi rekonstrukcí předcházející výpovědi subjektu rekonstrukce a demonstrovanou činností na ně subjekt rekonstrukce upozornil a dotázal se na příčinu tohoto rozporu.

V tomto stadiu rekonstrukce si subjekt rekonstrukce znovu obnoví všechny důležité momenty a činnosti, které existovaly při spáchání trestného činu, a má tak možnost upřesnit svou minulou výpověď. Děje se tak zejména v případě, kdy se subjektu na základě vyvolaných asociací vybaví detaily, které byly zdánlivě zapomenuty. Pokud nastane situace, že některý z detailů je zcela novým, ještě nezajištěným důkazem, je vhodné rekonstrukci trestného činu přerušit na dobu nezbytnou k zadokumentování důkazů a ohledání místa nálezu (přerušit lze rekonstrukci také z důvodu vykonání vyšetřovacího pokusu).

V závěrečném stadiu rekonstrukce jsou znalci, obhájce, státní zástupce atd. vyzváni, aby se vyjádřili k celému průběhu a výsledkům rekonstrukce. Pokud mají dotazy nebo připomínky k podmínkám, za nichž byla rekonstrukce konána, jejímu průběhu nebo výsledkům, mohou je vznést právě v tomto stadiu. V případě doplňujících připomínek nebo otázek je třeba vyzvat osobu, s níž je rekonstrukce prováděna a která objasňovala mechanismus trestného činu, aby se k nim vyjádřila.

S rozvojem informačních technologií vystupuje do popředí možnost provedení rekonstrukce trestného činu modelováním situací a průběhu události pomocí počítačové animace v trojrozměrných dimenzích 3D.³⁰ Zmíněná metoda vyvolává otázku, do jaké míry se ještě jedná o rekonstrukci trestného činu a kdy už jde o vyšetřovací pokus. U autorů panuje shoda ohledně přínosu této metody, neboť se zcela jistě jedná o usnadnění vyšetřování trestného

²⁹ důležité je dodržet i etickou stránku rekonstrukce – příklad porušení tohoto pravidla viz příloha č. 3

³⁰ viz příloha č. 7

činu. Pokud se týká toho, zda lze modelování počítačovou animací 3D považovat za rekonstrukci, jsou názory nejednotné a mnohdy i chybné.³¹ Lze konstatovat, že o rekonstrukci trestného činu pomocí metody počítačové animace v trojrozměrných dimenzích 3D se bude jednat do toho okamžiku, kdy modelovaná situace bude přesně odpovídat shromážděným důkazním materiálům ve věci. Pokud policejní orgán, modelující situaci v dimenzi 3D, bude měnit podmínky spáchaného trestného činu s cílem získat možné varianty průběhu modelované události, bude se již jednat o vyšetřovací experiment a nikoliv rekonstrukci. Dle mého názoru se ale ve většině případů jedná spíše o prověření určité vyšetřovací verze kriminalistou samotným (či za pomoci odborníků) než o rekonstrukci trestného činu.

4.3 Dokumentace rekonstrukce trestného činu

Základní formou dokumentace průběhu rekonstrukce trestného činu je protokol.³² Je to zároveň obligatorní dokumentační materiál, neboť trestní řád stanoví povinnost o každém úkonu trestního řízení sepsat protokol (§ 55 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním). Protokol má svou ustálenou strukturu vytvořenou v rámci kriminalistické praxe.

Úvodní část protokolu by měla obsahovat jednak povinné náležitosti společné pro všechny protokoly v rámci trestního řízení (např. označení orgánu, který úkon prováděl, označení účastníků rekonstrukce, poučení účastníků úkonu podle jejich procesního postavení), jednak náležitosti specifické pro tento druh protokolu.³³ Do úvodní části je tedy třeba zaznamenat:

- ◆ informace, na jejichž základě je rekonstrukce trestného činu prováděna, a důvod a cíl jejího provedení
- ◆ prohlášení o dobrovolnosti účasti osoby, s kterou je rekonstrukce prováděna, na úkonu
- ◆ přesné vymezení místa konání rekonstrukce a času, kdy byla započata
- ◆ vyhodnocení shodnosti podmínek, za kterých je rekonstrukce prováděna, s podmínkami při spáchání trestného činu; všechny odchylky je třeba zaznamenat,

³¹ Příkladem může být článek MÜLLER J.: Model obecně a problematika modelů simulujících nejen střelbu. Odborná sdělení Kriminalistického ústavu, č. 1, 1999, kde autor např. nazývá modelování pouhým vyhodnocováním důkazů.

³² příklad protokolu o rekonstrukci viz příloha č. 10

³³ náležitosti protokolu také viz příloha č. 1

řádně odůvodnit, vysvětlit, proč nebyly původní podmínky obnoveny, a určit, jaký to může mít vliv na výsledek rekonstrukce

- ◆ údaje o provedení rekonstrukce místa činu, bylo-li k němu přistoupeno
- ◆ seznam všech předmětů použitých při rekonstrukci (maket, věcných důkazů, atp.)

Následuje stěžejní, popisná část protokolu. V té je třeba výstižně a jasně zachytit vlastní průběh úkonu. Do protokolu se zaznamenává demonstrování jednání osoby, s jejíž aktivní účastí je rekonstrukce konána, s uvedením jejího konkrétního pohybu na místě a činnosti jednotlivých osob. Současně se protokuluje i slovní doprovod, případně slovní objasnění otázek vedoucích rekonstrukce, znalců, obhájce nebo státního zástupce. Musí se jednat o popisný a chronologický sled událostí nebo jejich částí, aby bylo zřejmé jejich logické propojení (v praxi se např. v přímé řeči protokolují jen otázky účastníků rekonstrukce a důležité momenty průběhu tohoto úkonu a jinak se jedná o souhrnný a dostatečně podrobný popis události).

V závěrečné části protokolu je uveden výsledek rekonstrukce a míra, do které se podařilo dosáhnout vytyčeného cíle. Patří sem i eventuální návrhy, námítky nebo žádosti účastníků rekonstrukce, čas ukončení úkonu a čas a místo sepsání protokolu o rekonstrukci trestného činu, včetně podpisů všech zúčastněných osob. Dále je zde uveden i odkaz na další formy dokumentace, které jsou k protokolu připojeny.

Dalšími formami dokumentace jsou zejména videozáznam, který zachycuje dynamiku celého úkonu a fotografická dokumentace průběhu rekonstrukce.³⁴ Zatímco videozáznamu je užíváno pravidelně, fotodokumentace se v dnešní době již příliš neuvžívá, neboť není až tak přesná a může narušovat výsledky rekonstrukce např. tím, že je třeba určitou již demonstrovanou část zopakovat, aby mohla být zachycena fotoaparátem, a subjekt rekonstrukce má tak možnost tuto demonstraci provést odlišně od již předvedené verze. I přesto je však vhodné provést alespoň stručnou fotodokumentaci (na klasický film) průběhu rekonstrukce, neboť je to přínosná a názorná část spisového materiálu (a na rozdíl od digitální fotografie pořízené z videozáznamu, u klasické fotografie nehrozí nebezpečí, že dojde k jejímu pozměnění).

³⁴ příklad fotodokumentace rekonstrukce trestného činu viz příloha č. 9

Protokol je také pro názornost vhodné doplnit nákresy, náčrtky a plánkem místa konání rekonstrukce, s vyznačením trasy pohybu a pozic účastníků, atd.

4.4 Hodnocení výsledků rekonstrukce trestného činu

Při hodnocení výsledků rekonstrukce trestného činu je vhodné rozdělit tuto činnost do dvou etap.

Nejprve je nutno zhodnotit průběh a výsledky rekonstrukce z hlediska jejich zákonnosti, objektivity a hodnověrnosti. Zde se projevuje závislost hodnověrnosti výsledků rekonstrukce trestného činu na hodnověrnosti důkazních materiálů shromážděných ve věci. V této souvislosti je podstatným zjištění a stanovení znaků, podle kterých měl vytvořený model dosáhnout shody s originálem, aby jej mohl zastupovat v procesu poznání. Po provedení rekonstrukce je pak nutné zjištění a stanovení, zda se uvedené znaky projeví očekávaným způsobem a zda jsou vytvořenému modelu vlastní, jaký je charakter vzniklých rozdílů mezi zkoumaným objektem (faktem trestného činu) a modelem (rekonstrukcí trestného činu), případně jsou-li vysvětlitelné a jaký mají význam v procesu poznání.³⁵ V této první etapě hodnocení výsledků rekonstrukce je nutno zohlednit především:

- ◆ analýzy konkrétních okolností případu v souvislosti se skutečnostmi, které vyvolaly nutnost konání rekonstrukce
- ◆ shodu podmínek, za kterých je rekonstrukce prováděna s podmínkami, při nichž byl spáchán daný trestný čin
- ◆ změny podmínek oproti podmínkám původním, které nemohly být znovuobnoveny a jejich důležitost z hlediska průběhu rekonstrukce a jejího výsledku
- ◆ samotný způsob provedení rekonstrukce trestného činu
- ◆ vztah faktů získaných rekonstrukcí k vyšetřovanému trestnému činu
- ◆ faktory ovlivňující jednání účastníků rekonstrukce (psychologické a jiné)

Ve druhé etapě hodnocení výsledků rekonstrukce je třeba se zaměřit na jejich souvislost s ostatními důkazy shromážděnými v dané věci. V praxi to znamená posoudit, zda a které

³⁵ PJEŠČAK J., BĚLKIN R. a kol.: Kriminallistika II. Federální ministerstvo vnitra. Praha 1984, s. 120

důkazy byly v průběhu rekonstrukce prověřeny, jaké nové důkazy byly takto získány atp. Pokud jsou výsledky rekonstrukce trestného činu v rozporu s dosud shromážděným důkazním materiálem, je třeba tyto rozpory odpovědně zvážit, posoudit jejich možné důvody a zhodnotit, zda jsou to rozpory podstatné nebo nepodstatné a které další vyšetřovací úkony bude třeba provést k jejich odstranění.

5 Srovnání rekonstrukce trestného činu s jinými vyšetřovacími úkony

Rekonstrukce trestného činu má některé shodné znaky s jinými vyšetřovacími úkony, jako je ohledání, výslech, vyšetřovací pokus nebo prověrka na místě, ale její cíle, metodika provedení, obsah nebo taktika realizace jsou odlišné. Nejčastěji je rekonstrukce zaměňována za vyšetřovací pokus a naopak, ačkoliv právě její správné provedení může významným způsobem přispět k objasnění trestného činu (např. získáním nových důkazů).

5.1 Rekonstrukce trestného činu a vyšetřovací pokus

Rekonstrukce trestného činu a vyšetřovací pokus (nazývaný také kriminalistický experiment) jsou samostatné vyšetřovací úkony. Mají některé shodné znaky, a proto může při jejich užití v kriminalistické praxi dojít k jejich záměně. Pokud jde pouze o záměnu názvu úkonu, který je ale jinak proveden řádně a podle zákonných požadavků, nejedná se o neomluvitelnou chybu. Je-li však daný úkon proveden nesprávně a bez dodržení zákonných požadavků, může to mít vliv nejen na jeho důkazní hodnotu, ale i na celý vyšetřovaný případ. Např. v jedné trestní věci, v níž šlo o pokus vraždy, byla konána rekonstrukce podle výpovědi obviněného N. N. Spíše se však jednalo o vyšetřovací experiment, neboť demonstrace obsahovala mnoho pokusných prvků, na něž rekonstrukce v realizované podobě nedala a nemohla dát odpověď. Totéž lze říci i o rekonstrukci konané v této věci podle výpovědi poškozené.³⁶

Kriminalistický experiment je specifická metoda kriminalistické praktické činnosti, spočívající v pokusném vyvolávání a zkoumání kriminalisticky relevantních jevů, činností a fragmentů událostí v uměle vytvořených a cílevědomě měněných podmínkách za účelem poznání a dokázání skutkového stavu věci.³⁷

Vyšetřovací pokus i rekonstrukce trestného činu jsou v platné právní úpravě řazeny mezi některé zvláštní způsoby dokazování. Vyšetřovací pokus je v zákoně vymezen takto:

³⁶ PRERAD V., VYCHODIL M.: Vyšetřovací experiment a rekonstrukce trestného činu. Monographia LIV. AUC-Iuridica, č. 3, 1990, s. 63

³⁷ MUSIL J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK J.: Kriminalistika. 2. vydání. C. H. Beck. Praha 2004, s. 331

§ 104c

Vyšetřovací pokus

(1) Vyšetřovací pokus se koná, mají-li být pozorováním v uměle vytvořených nebo obměňovaných podmínkách prověřeny nebo upřesněny skutečnosti zjištěné v trestním řízení, popřípadě zjištěny nové skutečnosti důležité pro trestní řízení.

(2) K provedení vyšetřovacího pokusu se nepřistoupí, jestliže to je vzhledem k okolnostem případu nebo osobě podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka nevhodné nebo lze-li účelu vyšetřovacího pokusu dosáhnout jinak.

(3) K vyšetřovacímu pokusu, který je prováděn v přípravném řízení, musí být přibrána alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna, ledaže by nemožnost zajistit její přítomnost při vyšetřovacím pokusu zmařila jeho provedení. Je-li to potřebné vzhledem k povaze věci a ke skutečnostem, které dosud v trestním řízení vyšly najevo, přibere se k vyšetřovacímu pokusu znalec, popřípadě podezřelý, obviněný a svědek. Jejich účast při vyšetřovacím pokusu se řídí ustanoveními, která platí pro jejich výslech. Zúčastní-li se vyšetřovacího pokusu osoba mladší než patnáct let, užije se přiměřeně § 102.

(4) K úkonům, které souvisejí s vyšetřovacím pokusem, nesmí být podezřelý, obviněný, poškozený nebo svědek, který má právo odepřít výpověď, žádným způsobem donucován.³⁸

Tabulka č. 1 – Základní rozdíly mezi rekonstrukcí trestného činu a vyšetřovacím pokusem

	Zúčastněné osoby	Podmínky, v kterých se úkon koná	Cíl úkonu	Doba konání úkonu v průběhu vyšetřování
Rekonstrukce trestného činu	podezřelý, obviněný, spoluobviněný, poškozený, svědek, nezúčastněná osoba, znalec, orgány činné v trestním řízení	obnovené podmínky, za kterých byl trestný čin spáchán	prověření výpovědi podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka	většinou až ke konci vyšetřování, kdy je ve věci dostatek podkladů pro její provedení
Vyšetřovací pokus	podezřelý, obviněný, poškozený, svědek, znalec, nezúčastněná osoba, orgány činné v trestním řízení	uměle vytvořené nebo obměňované podmínky	prověření nebo upřesnění skutečností zjištěných v trestním řízení, případně ke zjištění skutečností nových	kdykoliv během vyšetřování, kdy je třeba prověřit nebo upřesnit zjištěnou skutečnost

³⁸ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Jedním ze základních rozdílů mezi rekonstrukcí trestného činu a vyšetřovacím pokusem jsou podmínky, za kterých je daný vyšetřovací úkon prováděn. Pro úspěšné (ale i zákonné) provedení rekonstrukce trestného činu je třeba, aby tyto podmínky byly identické s podmínkami, za kterých došlo k trestné činnosti. Naproti tomu podmínky u vyšetřovacího pokusu jsou experimentální a lze je měnit v závislosti na probíhajícím kriminalistickém experimentu.

Rekonstrukce trestného činu je vyšetřovacím úkonem, jehož podstata spočívá v obnovení stavu a podmínek na místě spáchání trestného činu. Tyto podmínky musí být při rekonstrukci trestného činu obnoveny s maximální možnou mírou identity. Každý rozdíl mezi podmínkami při konání rekonstrukce trestného činu a podmínkami při páchaní trestného činu musí být náležitě odůvodněn a zaprotokolován (včetně jeho vlivu na průběh a výsledek rekonstrukce trestného činu), aby k němu bylo možno přihlídnout při závěrečném hodnocení výsledků provedené rekonstrukce trestného činu. Je tedy například nutné uvést důvody pro konání rekonstrukce trestného činu na jiném místě než na místě činu (např. v případě úplného zániku místa činu, kdy ho nelze ani zrekonstruovat a je třeba zhotovit jeho model v jiné lokalitě, náhradním místě) nebo v jinou denní dobu, než byl trestný čin spáchán (pro tento rozdíl by musel existovat opravdu vážný důvod, neboť právě světelné podmínky mohou značným způsobem ovlivnit průběh trestného činu a tedy i provedení rekonstrukce trestného činu).

Vyšetřovací pokus je experimentální metoda kriminalistické praktické činnosti, kterou se prověřuje, zjišťuje nebo upřesňuje, zda se určitá skutečnost, která je významná pro trestní řízení ve věci konkrétního trestného činu, stala nebo mohla stát anebo naopak nestala nebo nemohla stát určitým způsobem nebo za určitých podmínek. Kriminalistický experiment (vyšetřovací pokus) je zaměřen jednak na zjištění možnosti vnímat určitou událost nebo jev, jednak na ověření způsobu či samotné možnosti provedení určitého činu (zpravidla v určité době, na určitém místě, určitou osobou, za určitých podmínek). Charakteristickým rysem vyšetřovacího pokusu je, že pozorování skutečnosti důležité pro trestní řízení se děje v experimentálních podmínkách, tzn. v podmínkách, které nejsou původní (resp. obnovené jako u rekonstrukce trestného činu), ale uměle vytvořené, vědomě a záměrně měněné a to tak, aby bylo možné ověřit, zda se určitá skutečnost stala za popsaných podmínek nebo popisovaným způsobem (např. ve výpovědi obviněného).

Dalším z rozdílů mezi výše zmiňovanými vyšetřovacími úkony je doba, v které se přistoupí k provedení úkonu během vyšetřování (pokud by se jednalo o neodkladný nebo neopakovatelný úkon, tak by mohly být tyto úkony výjimečně provedeny i před konáním vyšetřování). Ze samotné podstaty rekonstrukce trestného činu vyplývá, že je k ní možné přistoupit až poté, kdy je ve vyšetřované věci shromážděn dostatek podkladů pro její provedení. Rekonstrukce trestného činu by nemohla splnit svůj účel (prověření výpovědi např. obviněného), ani přispět k objasnění trestného činu, pokud by byla provedena v raném stadiu vyšetřování, když ještě není v dané věci shromážděn dostatek důkazů a jiných informací, které by bylo možné při realizaci rekonstrukce trestného činu srovnávat. Nebyla by tak splněna ani zákonná podmínka subsidiarity tohoto úkonu, neboť trestní řád jasně stanoví, že k rekonstrukci trestného činu je možné přistoupit, až když jiné důkazy provedené v trestním řízení nepostačují k objasnění věci. Na rozdíl od toho lze vyšetřovací pokus provést v průběhu vyšetřování, tedy dříve, než je možno přistoupit k rekonstrukci trestného činu, pokud je potřeba prověřit nebo upřesnit skutečnosti zjištěné v trestním řízení, popřípadě zjistit skutečnosti nové. I zde ale musí být dodržena podmínka subsidiarity úkonu, tj. že nelze jinými úkony splnit účel vyšetřovacího pokusu. Není tedy možné např. nahradit výslech osoby vyšetřovacím pokusem, aby bylo zjištěno, co tato osoba mohla vidět.

Mezi rekonstrukcí trestného činu a vyšetřovacím pokusem existují i další rozdíly. Jedním z nich je účel, ke kterému daný vyšetřovací úkon slouží. Zatímco u rekonstrukce trestného činu je to prověření výpovědi podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka, u vyšetřovacího pokusu je jeho účelem prověření nebo upřesnění skutečností zjištěných v trestním řízení, případně zjištění skutečností nových. Jiným z rozdílů může být místo provedení úkonu. Rekonstrukce trestného činu je v převážné většině případů prováděna na místě, kde k dokazované události došlo (místě činu), zatímco vyšetřovací experiment je možno provádět na jiném místě i v laboratorních podmínkách. Rozdíl existuje i v případě protokolace provedení úkonu. U rekonstrukce trestného činu i vyšetřovacího pokusu je třeba přesně zaznamenat podmínky, za kterých se koná, i jejich odlišnosti od podmínek, které zde byly v průběhu trestného činu. U rekonstrukce trestného činu je ale třeba tyto odlišnosti navíc přesně odůvodnit.

Vyšetřovací pokus se může stát součástí rekonstrukce trestného činu, pokud v průběhu jejího provádění vznikne potřeba ověřit určitá fakta či události předváděné podezřelým, obviněným, spoluobviněným, poškozeným nebo svědkem z hlediska, zda k nim mohlo dojít právě

takovým způsobem (za takových podmínek apod.), který tyto osoby ukázaly při rekonstrukci trestného činu.

Rozdíl mezi oběma vyšetřovacími úkony je i v aktivitě osob, zúčastněných na daném úkonu. U vyšetřovacího pokusu je možné, aby se konal i pasivně, tedy zcela bez účasti podezřelého, obviněného, poškozeného nebo svědka,³⁹ nebo za jejich aktivní účasti. Naproti tomu pasivní konání rekonstrukce trestného činu je spíše výjimečné (obvykle se tak děje při prověřování určité vyšetřovací verze kriminalistou), neboť jde především o vyšetřovací úkon s aktivní účastí obviněného, svědka, atp.

Vyšetřovací pokus a rekonstrukce trestného činu mají i shodné znaky. Tyto se odvíjí zejména od toho, že podle zákonné úpravy se na postup při rekonstrukci trestného činu použijí přiměřeně ustanovení o vyšetřovacím pokusu. Shodné jsou tedy např. případy, kdy se k rekonstrukci trestného činu (vyšetřovacímu pokusu) nepřistoupí (účelu úkonu lze dosáhnout jinak, není to účelné vzhledem k okolnostem případu), nutnost přibrání nezúčastněné osoby, možnost přibrání znalce nebo zákaz jakéhokoliv donucování osoby, která se úkonu účastní (obviněný, svědek atd.), k úkonům souvisejícím s vyšetřovacím pokusem (rekonstrukcí trestného činu). Stejně tak u obou úkonů platí obecné zásady trestního řízení i zásady platné pro dokazování v trestním řízení.

5.2 Rekonstrukce trestného činu a prověrka na místě

Rekonstrukce trestného činu a prověrka na místě (toto je zákonné označení, v praxi bývá nazývána prověrkou výpovědi na místě) jsou samostatné vyšetřovací úkony. Je mezi nimi ještě větší podobnost než mezi rekonstrukcí trestného činu a vyšetřovacím pokusem, ale přesto i zde existují rozdíly, ke kterým je nutné při provádění těchto úkonů přihlížet, aby nebyla znehodnocena jejich důkazní hodnota.

Prověrka výpovědi na místě je specifická metoda kriminalistické praktické činnosti spočívající v tom, že vyslechnutá osoba dobrovolně ukáže místa a objekty spojené s vyšetřovanou událostí, popíše na místě okolnosti potřebné k objasnění vztahu určitých objektů k vyšetřované události a demonstruje některé činnosti, přičemž policejní orgán

³⁹ § 104c odst. 1) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

zkoumá označené místo a objekty, porovnává výpověď s faktickou situací místa a dokumentuje průběh a výsledky prověrky výpovědi na místě.⁴⁰

Platná právní úprava řadí prověrku na místě mezi některé zvláštní způsoby dokazování, stejně jako rekonstrukci trestného činu, a vymezuje ji takto:

§ 104e

Prověrka na místě

(1) Prověrka na místě se koná, je-li zapotřebí za osobní přítomnosti podezřelého, obviněného nebo svědka doplnit nebo upřesnit údaje důležité pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu.

(2) Na postup při prověrce na místě se přiměřeně užijí ustanovení o vyšetřovacím pokusu.⁴¹

Tabulka č.2 - Základní rozdíly mezi rekonstrukcí trestného činu a prověrkou na místě

	Zúčastněné osoby	Podmínky, v kterých se úkon koná	Cíl úkonu	Doba konání úkonu v průběhu vyšetřování
Rekonstrukce trestného činu	podezřelý, obviněný, spoluobviněný, poškozený, svědek, nezúčastněná osoba, znalec, orgány činné v trestním řízení	obnovené podmínky, za kterých byl trestný čin spáchán	prověření výpovědi podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka	většinou až ke konci vyšetřování, kdy je ve věci dostatek podkladů pro její provedení
Prověrka na místě	podezřelý, obviněný, svědek, znalec, orgány činné v trestním řízení	osobní přítomnost podezřelého, obviněného nebo svědka	doplnění nebo upřesnění údajů důležitých pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu	kdykoliv během vyšetřování, kdy je třeba doplnit nebo upřesnit podstatné údaje

Prověrka výpovědi na místě v sobě zahrnuje některé prvky rekonstrukce trestného činu, ale podstata těchto úkonů je jiná. Účelem prověrky na místě je doplnění nebo upřesnění údajů důležitých pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu, zatímco u rekonstrukce trestného činu jde o prověření výpovědi podezřelého, obviněného, spoluobviněného,

⁴⁰ MUSIL J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK J.: Kriminallistika. 2. vydání. C. H. Beck. Praha 2004, s. 316-317

⁴¹ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

poškozeného nebo svědka. Od tohoto odlišného účelu obou úkonů se odvíjí i další rozdíly mezi těmito dvěma vyšetřovacími úkony.

Rekonstrukce trestného činu je konána na místě (pokud je možno toto místo zrekonstruovat a není např. již zcela zaniklé), kde došlo trestnému činu, který je v daném trestním řízení vyšetřován, a to za podmínek, které zde byly v době spáchání trestného činu (tedy podmínek obnovených). Obnovení podmínek je v daném případě nezbytné jak z hlediska zákonnosti, tak i z hlediska úspěšnosti a kvality provedení rekonstrukce trestného činu (viz bod 5.1). Prověrka výpovědi na místě je také konána na místě, kde došlo k prověřované události, obnovení podmínek, které zde byly v době páčání trestného činu, zde však není nutné (proto není ani vyžadováno, aby v protokolaci o úkonu byly rozdílné podmínky odůvodněny, jako je tomu u rekonstrukce trestného činu). Při prověrce na místě není potřeba upravovat situaci na místě, kde se provádí, ani vytvářet zvláštní podmínky pro její provedení, jak tomu bývá právě u rekonstrukce trestného činu. Je však nutné provádět prověrku výpovědi na místě (což ostatně vyplývá už z jejího názvu), avšak jen za obdobných podmínek (hlavně časových resp. světelných), jaké byly v době spáchání činu.

Prověrka na místě není jen obnovením situace na místě činu nebo jiných podstatných skutkových okolností, ale upřesněním (ověřením) určité výpovědi. Jedná se o vyšetřovací úkon, který je podstatně užší než rekonstrukce trestného činu. Nejedná se zde o modelování celkové situace na základě určitého souhrnu důkazů, ale jen o doplnění či upřesnění jedné nebo několika skutkových okolností (konkrétních údajů z již poskytnuté výpovědi).

Důležitým rozdílem je i doba, kdy se k prověrce výpovědi na místě přistoupí. Zatímco u rekonstrukce trestného činu je touto dobou většinou závěr vyšetřování, kdy je zde již dostatečné množství shromážděných důkazů, k prověrce na místě je možné přistoupit kdykoliv během vyšetřování (ne však, pokud je to vzhledem k okolnostem případu nebo osobě podezřelého, obviněného nebo svědka nevhodné), pokud je potřeba doplnit nebo upřesnit údaje důležité pro trestní řízení, a to za osobní přítomnosti podezřelého, obviněného nebo svědka. Je tomu tak zejména proto, že od prověrky na místě je možné očekávat opatření nových důkazů (u rekonstrukce trestného činu není tento znak tak častý).

Prověrku výpovědi na místě nelze ztotožňovat s rekonstrukcí trestného činu, ačkoliv zde existuje mnoho společných znaků. Kromě místa konání úkonů (u obou se musí jednat o místo,

kde došlo k trestné činnosti, i s přihlédnutím k tomu, že rekonstrukci trestného činu lze ve výjimečných případech konat na jiném místě) může být takovým společným znakem účast osob (podezřelého, obviněného, svědka aj.), neboť ani u jednoho z úkonů není možné, aby byl konán, pokud se ho tyto osoby aktivně neúčastní, tzn. jako to lze u pasivního vyšetřovacího pokusu (za předpokladu, že pomineme možnost prověření určité vyšetřovací verze kriminalistou pomocí rekonstrukce trestného činu pouze s figuranty). To, že účast těchto osob je, oproti rekonstrukci trestného činu, výrazným způsobem užší a zaměřená zpravidla jen na jednu konkrétní skutkovou okolnost, nemá vliv na nutnost jejich přítomnosti při provádění tohoto úkonu, neboť bez jejich účasti se prověrka na místě konat nemůže.

Další shodné znaky rekonstrukce trestného činu a prověrky výpovědi na místě vyplývají z faktu, že zákon u obou úkonů stanoví pro jejich postup přiměřené použití ustanovení o vyšetřovacím pokusu. Jedná se zejména o případy, kdy se k daným úkonům nepřístupí (účelu úkonu lze dosáhnout jinak; není to účelné vzhledem k okolnostem případu), zajištění nezbytné přítomnosti nezúčastněné osoby, možnost přibrání znalce nebo zákaz jakkoliv donucovat osobu, která se úkonu účastní (obviněný, svědek atd.), k aktivní účasti na úkonech souvisejících s vyšetřovacím pokusem (rekonstrukcí trestného činu, prověrkou na místě). Stejně tak i zde u obou úkonů platí obecné zásady trestního řízení i zásady platné pro dokazování v trestním řízení.

6 Využití rekonstrukce trestného činu v praxi

Tato kapitola diplomové práce je zaměřena na konkrétní případy z kriminalistické praktické činnosti, které by měly názorně ukázat, že rekonstrukce trestného činu je významným vyšetřovacím úkonem. Přesto, že je využívána v převážné většině případů trestního řízení, ne vždy je užitá vhodně a s dodržением všech taktických zásad a postupů.

6.1 Případy využití rekonstrukce trestného činu u jednotlivých druhů trestné činnosti

Rekonstrukce trestného činu je nejčastěji používána v případech objasňování trestných činů vraždy a jiné násilné trestné činnosti. Velmi často se díky ní podaří kriminalistům odhalit nové důkazy, které předtím nebyly známy. V některých případech je však rekonstrukce spíše prostředkem k odstranění drobných nejasností a k vytvoření uceleného modelu vyšetřované události, který je pak názornou pomůckou k lepšímu pochopení daného případu.

6.1.1 Rekonstrukce trestného činu v případě vyšetřování vražd

Dne 20. 6. 1997 byla provedena rekonstrukce trestného činu vraždy s obviněným A. M.⁴² Cílem rekonstrukce bylo navodit situaci jak v době útoku na poškozenou M. J., tak při rozřezání těla M. J. a vyhození odřezaných tělesných ostatků do kontejnerů. Druhým cílem rekonstrukce bylo ověřit, do jaké míry bylo možno způsobit zranění poškozené a následné rozřezání jejího těla tak, jak to popisoval obviněný.

Rekonstrukce byla konána na místě činu (byt M. J.) za aktivní spolupráce obviněného. A. M. popsal události od hádky s poškozenou M. J., způsobu vzniku jejího smrtelného zranění, manipulace s tělem a jeho ukrytí do postele přes činnosti v době, kdy bylo tělo M. J. ukryto v posteli (návštěva několika známých, hlídání dítěte sousedky), až po rozřezání těla a následné zbavení se ostatků jejich vyhozením do okolních kontejnerů.

⁴² vyšetřovací spis Policie České republiky Správy hl. m. Prahy spisové značky ČVS: MVV - 109/97 - 145

Při popisu vzniku zranění poškozené M. J. vyvstaly pochybnosti o pravdivosti výpovědi obviněného, které byly později potvrzeny biomechanickou expertizou (bylo prokázáno, že poškozená se neudeřila o stůl, jak vypovídal A. M., nýbrž ji obviněný udeřil žehličkou). Ostatní popisované události se plně shodovaly s dosud shromážděnými důkazy. Rekonstrukce trestného činu tak dopomohla k usvědčení obviněného A. M. z úmyslného trestného činu vraždy.

Při vyšetřování úmrtí poškozené N. R. pádem z okna kuchyně⁴³ bylo k rekonstrukci trestného činu přistoupeno proto, že zde vznikly značné rozpory mezi výpovědi obviněného V. R. a analýzou ostatních shromážděných důkazů. V. R. vypovídal, že jeho žena z okna pouze vypadla, což však nekorespondovalo zejména se znaleckými zjištěními.

Na místě konání rekonstrukce (místo činu, tj. byt obviněného a poškozené) obviněný nebyl schopen určit, kde přesně se jeho manželka těsně před pádem z okna nacházela a neustále svou výpověď měnil podle doplňujících otázek vyšetřovatele. Vzhledem k tomu byla rekonstrukce přerušena a na místě byl proveden vyšetřovací pokus (jako její součást) ke zjištění toho, zda obviněný mohl poškozenou vystrčit z okna jednou rukou (neboť byl na polovinu těla ochrnutý). Tato možnost byla potvrzena. Obviněný V. R. přesto nadále trval na tom, že je nevinný, ale nedokázal nijak věrohodně popsat, co se událo před pádem poškozené z okna.

Při objasňování trestného činu dvojnásobné vraždy byla konána dne 28. 7. 1999 rekonstrukce trestného činu se svědkem události N.⁴⁴ Zajímavostí tohoto případu bylo, že svědek události byl nevidomý a přesto značně přispěl k usvědčení pachatele. K trestnému činu došlo v prostorách advokátní kanceláře, kde obviněný zavraždil dvě své spolupracovnice, zatímco v jeho kanceláři seděl svědek N. Obviněný tohoto svědka použil jako své alibi v domnění, že jako nevidomý ho nebude schopen nijak spojit s vraždami a naopak mu potvrdí, že v inkriminovanou dobu byl obviněný spolu s ním.

Svědka N. při průběhu rekonstrukce popisoval sled událostí od jeho příchodu do advokátní kanceláře přes odchod s obviněným na oběd, až po návrat do kanceláře a následný nález mrtvých těl. Vzhledem k postižení svědka, tj. jeho nevidomosti, zde vyvstala řada

⁴³ vyšetřovací spis Policie České republiky Správy hl. m. Prahy spisové značky ČVS: ÚPV - /11 - 2000

⁴⁴ vyšetřovací spis Policie České republiky Správy hl. m. Prahy spisové značky ČVS: MVV - 189/99 - 145

pochybností (zejména ze strany obhájce obviněného) o tom, zda mohl věci slyšet, vnímat a přesně určit tak, jak to předvedl během rekonstrukce.

Během konání rekonstrukce bylo proto přikročeno k celé řadě vyšetřovacích pokusů, které měly ověřit sluchové a rozpoznávací schopnosti svědka N. Jako jeden z nich lze uvést vyšetřovací experiment, který zkoumal, zda mohl svědek přesně poznat, jak velkou prázdnou láhev obviněný kladl na zem (výsledek pokusu byl kladný, neboť svědek přesně určil pořadí lahví od největší po nejmenší).

Rekonstrukce trestného činu tedy v tomto případě přispěla k usvědčení obviněného, jelikož odhalila možné pochybnosti ve věrohodnosti svědka, které však byly bez prodlení odstraněny vyšetřovacími pokusy.

Jako způsobu prověření průběhu události bylo rekonstrukce trestného činu použito v jiném případě trestného činu vraždy.⁴⁵ Obviněná S. F. několika bodnými ranami zavraždila svého otce. S. F. tvrdila, že k činu došlo při obraně sebe sama i matky, kterou měl otec napadnout. Cílem rekonstrukce bylo v daném případě především prokázat, zda se na činu nepodílela ještě jiná osoba, která mu byla přítomna (jednalo se zejména o matku obviněné).

Obviněná demonstrovala při vlastním provedení rekonstrukce události inkriminovaného dne, kdy došlo k vraždě jejího otce. Podle jejích slov ji otec slovně i fyzicky napadl, načež svou pozornost obrátil na matku, která se obviněné zastala. V tom okamžiku pojala S. F. obavy o život své matky a napadla otce nožem, který si vzala v kuchyni. Při této demonstraci se objevily pochybnosti o mechanismu vzniku zranění poškozeného, jelikož způsob, jaký popisovala obviněná, nebyl v souladu se zjištěním znalce. Další pochybnosti o průběhu události se objevily při rekonstrukci s matkou obviněné, která popisovala pohyb S. F. při trestném činu odlišně od obviněné.

Provedenými rekonstrukcemi v tomto případě vzniklo podezření, že obviněná nespáchala trestný čin sama ze své vůle, nýbrž k němu byla navedena svou matkou. Ačkoliv se tato domněnka nepodařila prokázat, obviněná díky ní byla odsouzena k trestu odnětí svobody za trestný čin vraždy, avšak s délkou jeho trvání pod dolní hranicí zákonné sazby.

⁴⁵ vyšetřovací spis Policie České republiky Obvodního úřadu vyšetřování spisové značky ČVS: OVV – 2260/93

Dalším z příkladů využití rekonstrukce trestného činu v případech vyšetřování vražd může být trestný čin pokusu vraždy policisty speciální zásahové jednotky při zásahu směřujícím k zadržení uprchlého vězně.⁴⁶ D. Ch. byla obviněna, že se dne 8. 12. 2000 pokusila přerežat lano zasahujícímu policistovi (slačoval ze střechy domu, ve kterém obviněná bydlela) tak, aby znemožnila zadržení hledaného vězně, který se v té době ukrýval v jednom z bytů v domě. Obviněná D. Ch. se bránila tím, že k zásahu došlo v noci a ona nevěděla, o koho se jedná, tudíž se bála, že ji jde někdo zabít a bránila se.

Obviněná demonstrovala při provedení rekonstrukce svou činnost od okamžiku, kdy za oknem spatřila osobu na laně až po přerezávání lana. Díky tomu vyvstala otázka, zda obviněná skutečně nevěděla, že osoba na laně je policista. Ke zodpovězení této otázky byl proveden vyšetřovací pokus, který měl za úkol zjistit, zda obviněná při přerezávání lana viděla nebo nikoliv označení „Policie“ na uniformě zasahujícího policisty. Výsledkem experimentu bylo zjištění, že obviněná D. Ch. musela vidět nápis „Policie“ na uniformě policisty, který visel ze střechy domu na laně.

Rekonstrukce trestného činu tak v tomto případě (i díky vyšetřovacímu pokusu, který byl proveden jako její součást) odhalila nesrovnalosti ve výpovědi obviněné, neboť tato po výsledku vyšetřovacího pokusu začala najednou tvrdit, že na uniformě policisty nebyl žádný nápis.

Ve věci trestného činu vraždy, ublížení na zdraví a násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci byla dne 18. 11. 1997 provedena rekonstrukce trestného činu s obviněnými P. Z. a mladistvým J. S. a s poškozeným K., občanem Súdánu.⁴⁷

Rekonstrukce byla správně provedena s každým z výše jmenovaných zvlášť, aby nemohlo dojít k jejich vzájemnému ovlivňování. Rekonstrukce si kladla za cíl jednak navození situace v době útoku, jednak ověření možnosti vzniku zranění poškozených A. a K. způsobem, který popisoval obviněný P. Z., resp. J. S. a poškozený K. Podmínky na místě konání rekonstrukce byly navozeny identicky k těm, které zde byly v době spáchání útoku. Správně byly použity makety zbraní užitých při vyšetřovaných trestných činech. Rekonstrukce nebyla zahájena

⁴⁶ vyšetřovací spis Policie České republiky Správy hl. m. Prahy spisové značky ČVS: ÚPV - 291/11 - 2000 - 227

⁴⁷ vyšetřovací spis Policie České republiky Správy hl. m. Prahy spisové značky ČVS: MVV - 189/97 - 145

přímo na místě jejího konání, nýbrž na tehdejším Úřadu vyšetřování hl. m. Prahy, kde bylo přistoupeno k představení všech účastníků rekonstrukce a použitých pomůcek.

Nejvýznamnější z konaných rekonstrukcí byla ta s obviněným P. Z., pachatelem vraždy. Obviněný při ní (již na místě konání rekonstrukce, kterým bylo původní místo činu) demonstroval děj, který zde proběhl od jeho odchodu z baru až po napadení dvou súdánských občanů. Mezi shromážděnými důkazy (ale i vzhledem k reálné možnosti provedení některých činností) a demonstrací obviněného odhalila rekonstrukce značné rozpory, které obviněný nedokázal vysvětlit. Dále také díky rekonstrukci trestného činu došlo k podpoře vyšetřovací verze, která hovořila o úmyslném trestném činu, který obviněný popíral. Stalo se tak zejména v momentě, kdy obviněný předváděl, jak napadl prvního poškozeného (dle jeho slov omylem) a následně za ním běžel až do vyšších pater vysokoškolských kolejí s úmyslem zjistit, zda poškozenému neublížil, avšak již nedokázal vysvětlit, proč v napražené ruce třímal nůž a na poškozeného se ani nepokusil zavolat.

Dalším sporným momentem se ukázal útok na druhého poškozeného. Obviněný P. Z. řekl, že se poškozeného bál, že mu chce ublížit a nepustí ho ven z kolejí (ke střetu obviněného s poškozeným došlo ve dveřích ve vestibulu kolejí), navíc se prý divně motal, a proto se po něm ohnal nožem, když se ho snažil obejít. Způsob, jakým obviněný útok popisoval, však nekorespondoval se znaleckými zjištěními z oboru soudního lékařství a P. Z. nedokázal vysvětlit, jak mohlo dojít ke smrtelným bodným zraněním poškozeného, když podle jeho slov on nebodal. Rekonstrukce trestného činu tedy v tomto případě splnila svůj cíl, neboť prokázala, že zranění nemohla být poškozenému A. způsobena tak, jak to popisoval obviněný.

6.1.2 Rekonstrukce trestného činu v případě vyšetřování ostatní násilné trestné činnosti

Dne 20. 7. 2004 byla konána rekonstrukce s podezřelou osobou D. J. ve věci trestného činu ublížení na zdraví.⁴⁸ D. J. byla podezřelá, že dne 8. 7. 2004 kolem 23.45 hod. v prostoru autobusové zastávky několikrát bodla nožem poškozeného S. D. Podle vyjádření D. J. se jednalo o nutnou obranu, neboť S. D. se ji pokusil znásilnit.

⁴⁸ vyšetřovací spis Policie České republiky Správy hl. m. Prahy spisové značky ČVS: PSP - 164/OOK1

Rekonstrukce trestného činu byla v tomto případě konána ve zcela nevhodnou dobu a nemohla tudíž výraznějším způsobem přispět k objasnění dané věci. Ačkoliv jedna z vyšetřovacích verzí hovořila o tom, že byl spáchán trestný čin ublížení na zdraví, provedená rekonstrukce se nijak nesnažila toto podezření prověřit. Z vlastního provedení rekonstrukce je zřejmé, že policejní orgán neměl ve věci shromážděn dostatek důkazů a nemohl tak s nimi konfrontovat činnost demonstrovanou D. J. Provedená rekonstrukce tak spíše připomínala podání vysvětlení ze strany D. J. na místě činu, kdy podrobně ukázala, jak se celá událost odehrála podle jejího názoru.

K dalšímu pochybení došlo v případě dokumentace rekonstrukce. I když byla rekonstrukce v dané věci zachycena jak fotograficky tak videozáznamem, její protokolace byla zcela nedostatečná. Protokol je pouhým doslovným přepisem videozáznamu a sám o sobě (bez obrazového doprovodu) není příliš srozumitelný a přínosný.

Lze tedy shrnout, že v daném případě nebylo zcela využito potenciálního důkazního přínosu rekonstrukce trestného činu a to zejména díky tomu, že byla rekonstrukce konána v době, kdy vzhledem k nedostatku důkazních prostředků nemohla splnit svůj cíl, tj. prověrku výpovědi.

6.2 Případy zbytečného konání rekonstrukce trestného činu

Ačkoliv je rekonstrukce trestného činu důležitým a užitečným vyšetřovacím úkonem, není vždy žádoucí, aby byla v dané věci konána. Důvodem může být buď povaha trestného činu, která rekonstrukci vylučuje (např. trestný čin padělání), nebo kategorické odmítnutí subjektu rekonstrukce předvádět průběh trestného činu, ztráta vzpomínky na průběh jednání, nevhodně zvolený okamžik konání rekonstrukce atp.

Příkladem může být trestní věc pokusu vraždy, kdy obviněný připustil jen několik málo důkazně významných okolností z počátku útoku na poškozenou a pak simuloval amnézii (ztrátu paměti). Rekonstrukcemi byly prověřovány verze skutku podle výpovědi obviněného a podle výpovědi poškozené. Rekonstrukce s obviněným nesplnila účel, neboť na podstatné okolnosti skutku (při nichž napadl poškozenou sekerou, zničil zařízení bytu a později napadl i

zakročující policisty), si obviněný údajně „nepamatoval“. Rekonstrukce nepřinesla žádné důkazně relevantní poznatky, což bylo vzhledem k postoji obviněného předem známo.⁴⁹

V jiném případě vraždy byl obviněný P. vyslechnut pouze informativně a navíc ústně, bez protokolace. Stejně tak tomu bylo u očitého svědka S. Mezi těmito výpověďmi existovaly značné rozpory, které však nebyly odstraněny procesně správným výsledkem. Vyšetřovatel v této fázi přistoupil zcela nesprávně k provedení rekonstrukce s obviněným. Prováděla se přímo za účasti svědka S. a to převážně podle jeho tvrzení a částečně dle tvrzení obviněného a dalších svědků. Takto byla dána obviněnému možnost zvolit si náležitou obhajobu pro vlastní výslech, když dopředu znal, jak se příhoda vysvětluje.⁵⁰ Tento případ je názorným příkladem nedodržení základních taktických zásad rekonstrukce trestného činu (viz 4.1.1), kdy rekonstrukce byla konána nejen v nevhodný okamžik v rámci vyšetřování, ale také nevhodným způsobem a bez dostatečné přípravy.

6.3 Význam rekonstrukce trestného činu pro objasňování trestné činnosti

Rekonstrukce trestného činu je nezastupitelný a hojně využívaný vyšetřovací úkon. Její význam pro objasňování trestné činnosti vyplývá z podstaty jí samé, tj. obnovení materiálních podmínek při objasňované události a vytvoření modelu, který je možno srovnávat s dosud shromážděným důkazním materiálem. Jedná se tedy o vyšetřovací úkon, jehož primárním přínosem je možnost porovnat v průběhu vyšetřování získaný důkazní materiál s názorným obrazem objasňovaného trestného činu, který proběhl v minulosti, ale je pozorován v přítomnosti.

Rekonstrukce se provádí v tom stadiu vyšetřování, kdy může policejnímu orgánu umožnit ověřit si získaná fakta, jejich časovou návaznost, pravdivost, ale i získat nové důkazy, které nebylo možno zajistit jinou vyšetřovací metodou (nemusí se nezbytně jednat o závěr vyšetřování). Rekonstrukce je prováděna za aktivní účasti obviněného, poškozeného či jiných osob, které byly účastny na vyšetřované události, a proto zde svou roli hraje i psychologická

⁴⁹ VYCHODIL M.: Rekonstrukce trestného činu (dokončení). Bulletin advokacie, č. 9, 1997, s. 34

⁵⁰ VYCHODIL M.: Rekonstrukce trestného činu. Ústav kriminalistiky Právnické fakulty UK. Praha 1972, s. 135-136

stránka tohoto úkonu. Lze si představit obviněného, který u výslechu popíše danou událost nepravdivě, avšak při rekonstrukci tohoto trestného činu na něj opakování celého děje má takový vliv, že jej již reprodukuje zcela správně. Rekonstrukce trestného činu je významným prostředkem při objasňování trestné činnosti, neboť kriminalistovi umožňuje ověřit si nejen dosud získaná fakta, ale také prověřit kriminalistickou verzi a tím ji potvrdit (a pokud ostatní verze byly vyloučeny, tak i vyřešit daný případ) nebo vyvrátit (a odklonit tak vyšetřování ze špatného směru, kterým se ubíralo).

Pro ilustraci lze uvést příklad v trestní věci vloupání do obchodního centra. Teprve rekonstrukce trestného činu vyloučila do té doby silné podezření, že pachatelem činu je A. B. Průběh rekonstrukce jednoznačně prokázal, že obviněný, i když se k činu doznal, nemohl napadený sklad potravin vykrást, protože se na místě činu nedokázal orientovat, nebyl schopen předvést, jak se do objektu dostal, jak z něho vyšel, jak a kudy vynesl odcizené věci, jak vznikly některé zajištěné trasologické a mechanoskopické stopy atd.⁵¹

Kriminalistická praxe zná případy, kdy pachatel při rekonstrukci trestného činu upozornil na existenci určitých faktů na místě činu (např. věci, které se na místě ještě nacházely) a které nebyly zajištěny při ohledání místa činu, neboť nebyla známa jejich souvislost s trestným činem, neboť ukázal dosud neznámá místa, kam např. odhodil věc důležitou pro trestní řízení.⁵²

⁵¹ VYCHODIL M.: Rekonstrukce trestného činu (dokončení). *Bulletin advokacie*, č. 9, 1997, s. 40

⁵² STRAUS J. a kol.: *Kriminalistická taktika*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň 2005, s. 203

Závěr

Tato diplomová práce se zabývá rekonstrukcí trestného činu jakožto jednom z vyšetřovacích úkonů kriminalistické praktické činnosti. O rekonstrukci je pojednáno od jejího zařazení do systému kriminalistické vědy přes obecné vysvětlení tohoto pojmu, až po vlastní realizaci a konkrétní příklady užití rekonstrukce trestného činu při objasňování trestné činnosti.

Cílem diplomové práce bylo přesvědčit jejího čtenáře o tom, že rekonstrukce trestného činu je důležitým samostatným vyšetřovacím úkonem, který je v kriminalistické praxi nezastupitelným a má pro objasňování trestných činů velký význam.

Při zpracovávání této práce jsem se setkala s různými názory na rekonstrukci, z nichž převládající byl ten o její nutnosti a užitečnosti. Přesto jsem zjistila, že v praxi má tento vyšetřovací úkon nedostatečnou zákonnou i další podrobnou úpravu a je to právě praktická kriminalistická činnost, která mu dává konečnou podobu a určuje míru jeho využitelnosti. Snad proto se především v odborné literatuře, a jen řídce i v praxi, objevují názory, že rekonstrukce trestného činu není příliš odlišná od vyšetřovacího pokusu nebo prověrky výpovědi na místě. Tyto názory jsem se pokusila vyvrátit v jedné z kapitol mé práce.

Závěrem bych chtěla dodat, že téma rekonstrukce trestného činu bylo velmi zajímavé a jeho studiem jsem zjistila, že i tak na první pohled jednoduše vypadající vyšetřovací úkon je složitým postupem, který má svá pravidla, jejichž nedodržení může mít až fatální následky. Možná i tato zdánlivá jednoduchost je důvodem, proč tomuto vyšetřovacímu úkonu nevěnuje pozornost příliš mnoho autorů odborné kriminalistické literatury. Pro svou práci jsem tak měla velmi málo podkladů, z kterých by se dalo čerpat, a mým hlavním zdrojem byly poznatky a zkušenosti kriminalistů, kteří rekonstrukci trestného činu v praxi běžně provádějí.

Seznam literatury

Monografie

- MUSIL J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK J.: Kriminalistika. 2. vydání. C. H. Beck. Praha 2004
- PADYŠÁK P. a kol.: Kriminalistická dokumentace vyšetřovacích úkonů. Institut pro výchovu a vzdělávání FMV. Praha 1992
- PJEŠČAK J., BĚLKIN R. a kol.: Kriminalistika II. Federální ministerstvo vnitra. Praha 1984
- PRERAD V., VYCHODIL M.: Vyšetřovací experiment a rekonstrukce trestného činu. Monographia LIV. AUC-Iuridica, č. 3, 1990
- RYBÁŘ M.: Základy kriminalistiky. 1.vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Dobrá Voda 2001
- STRAUS J. a kol.: Kriminalistická taktika. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň 2005
- TIPLICA M. a kol.: Doplnková skripta z kriminalistiky. Policejní Akademie ČR. Praha 1997
- TIPLICA M. a kol.: Kriminalistická taktika. Policejní akademie ČR, Praha 1999
- VYCHODIL M.: Rekonstrukce trestného činu. Ústav kriminalistiky Právnické fakulty UK. Praha 1972

Periodika

- HRIB N.: Rekonstrukce jako důkazní prostředek u závažného trestného činu. Kriminalistický sborník, č. 4, 1981, s. 197-202
- KOŠNÁŘ A.: Zkušenosti z realizace rekonstrukce násilných trestných činů. Kriminalistický sborník, č. 4, 1984, s. 213-220
- MALÝ K.: Význam rekonstrukce při vyšetřování násilných trestných činů. Kriminalistický sborník, č. 2, 1986, s. 75-81
- MÜLLER J.: Model obecně a problematika modelů simulujících nejen střelbu. Odborná sdělení Kriminalistického ústavu, č. 1, 1999, s. 6-13
- VYCHODIL M.: Rekonstrukce a vyšetřovací pokus. Kriminalistický sborník, č. 11, 1958, s. 481-486
- VYCHODIL M.: Rekonstrukce trestného činu (I. část). Bulletin advokacie, č. 8, 1997, s. 37-43
- VYCHODIL M.: Rekonstrukce trestného činu (dokončení). Bulletin advokacie, č. 9, 1997, s. 32-39

Seznam příloh

PŘÍLOHA č. 1 – Závazný pokyn policejního prezidenta č. 130/2001

PŘÍLOHA č. 2 – Psychologická stránka provádění rekonstrukce trestného činu

PŘÍLOHA č. 3 – Příklad nedodržení etické stránky rekonstrukce trestného činu

PŘÍLOHA č. 4 – Zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky

PŘÍLOHA č. 5 – Příklad nutnosti správné volby nezúčastněné osoby

PŘÍLOHA č. 6 – Rekonstrukce místa činu

PŘÍLOHA č. 7 - Model trestného činu vytvořený počítačovou animací

PŘÍLOHA č. 8 – Plán rekonstrukce trestného činu

PŘÍLOHA č. 9 – Vybrané fotografie z fotodokumentace rekonstrukce trestného činu vraždy

PŘÍLOHA č. 10 – Protokol o rekonstrukci trestného činu

Příloha č. 1

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 130/2001, kterým se upravuje postup Policie České republiky při plnění úkolů v trestním řízení

Čl. 69

Plánování a protokolace vyšetřovacího pokusu, rekonstrukce a prověrky výpovědi na místě

(1) Vyšetřovací pokus a rekonstrukci, popřípadě prověrku výpovědi na místě, musí policejní orgán předem připravit a naplánovat. Plán předloží k vyjádření vedoucímu pracovníkovi. Policejní orgán zpravidla prostřednictvím vedoucího pracovníka zabezpečí přítomnost potřebného počtu policistů k zajištění místa a ke střežení obviněného, pokud je zadržen nebo ve vazbě, přítomnost nezúčastněné osoby a je-li toho třeba, lékaře a znalce. O době a místě konání těchto úkonů je třeba v dostatečném časovém předstihu vyzoomět státního zástupce a obhájce obviněného. Ve spolupráci s kriminalistickým technikem nebo kriminalistickým expertem policejní orgán rozhodne o způsobu dokumentace úkonu (fotodokumentace nebo videodokumentace) a připraví nezbytné technické pomůcky (modely použitých nástrojů, figuríny apod.). Je-li činnost některého z účastníků vyšetřované události demonstrována figurantem, je třeba dbát na to, aby se figurant alespoň přibližně vzezřením, věkem a oblečením podobal tomu, jehož jednání demonstruje. V případě vyšší náročnosti a rozsahu prováděného úkonu požádá policejní orgán vedoucího pracovníka o zabezpečení potřebného materiálu a odpovídajícího počtu policistů.

(2) Policejní orgán řídí průběh úkonů a odpovídá za bezpečnost přítomných osob. K úkonům, které souvisí s vyšetřovacím pokusem nebo rekonstrukcí, popřípadě prověrkou výpovědi na místě, nesmí být obviněný nebo svědek, který má právo odepřít výpověď, žádným způsobem donucován.

(3) O každém vyšetřovacím pokusu, rekonstrukci nebo prověrce výpovědi na místě policista sepíše protokol, který musí obsahovat

- a) označení policejního orgánu, místo a datum vyhotovení,
- b) jména, příjmení a procesní postavení všech osob,
- c) účel a cíl úkonu,
- d) údaje o době a místě provedení úkonu,
- e) údaje o podmínkách, za nichž byl úkon prováděn,
- f) podrobný popis všech dílčích úkonů (pokusů) a jejich výsledky,
- g) prohlášení jednotlivých účastníků úkonu, zda zápis odpovídá průběhu úkonu a dosaženým výsledkům,
- h) podpis policisty, který protokol sepsal, a podpisy osob, které byly úkonu přítomny.

(4) Přílohou protokolu je zpravidla fotodokumentace tohoto úkonu, byla-li zpracována, popřípadě i situační pláněk. V protokolu se rovněž i místo uložení videokazety, jestliže byl proveden videozáznam.

Příloha č. 2

Psychologická stránka provádění rekonstrukce trestného činu

(VYCHODIL M.: Rekonstrukce trestného činu. Ústav kriminalistiky Právnické fakulty UK. Praha 1973, s. 120-132)

1. Mám za to, že při rozpracování metodicko-taktických a technických stránek realizace rekonstrukce nelze ponechat bez povšimnutí ani některá psychologická hlediska, jejichž ujasnění a respektování je podmínkou úspěchu aplikace tohoto úkonu. V podstatě tvoří tento okruh otázek: co je psychologickým základem rekonstrukce trestného činu v jednotlivých variantách, co musí vyšetřovatel brát v úvahu při konání rekonstrukce s obviněným, svědkem, příp. znalcem a co je v tomto spojení pro něho důležitým. Psychologickým základem rekonstrukce je za určitých okolností znovupoznání. Spočívá v tom, že minulý zážitek se obnoví ve vědomí osoby, pakliže se s ním znovu za nějakých okolností setká. Znovupoznání není vlastně nic jiného než souhlas současného, v našem případě rekonstruovaného vjemu s dřívějším vjemem jednoho a téhož jevu, předmětu nebo osoby.

Uskutečňuje-li se znovupoznání v průběhu jednotlivých etap trest. stíhání ve formě poznání osob a věcí, je předpokladem identifikace osob a věcí. Je základním a rozhodujícím faktorem kriminalistické identifikace. Tak např. při identifikaci osoby jeho základem je to, že si identifikující (tj. svědek) musí nejen vzpomenout a vybavit to, co vnímal, nýbrž i srovnat obraz vnímaného objektu, jak se uchoval v jeho paměti, určit jeho totožnost nebo rozdílnost s objektem, který je mu v řadě podobných objektů předložen k posouzení, čili má mezi větším počtem osob poznat tu pravou. Tento druh znovupoznání je snazší než reprodukce.

Daleko komplikovanější je ovšem znovupoznání, jež se vztahuje k rekonstrukci trest. činu. Přichází v úvahu tehdy, jestliže se rekonstruuji trest. čin, událost nebo její prostorově a časově vymezená část, podle výpovědi svědka. Znovupoznání může být správné jen v takovém případě, jestliže se zakládá na shodě podstatných znaků toho, co jsme vnímali, s tím, co právě vnímáme. Nejednou ovšem může dojít ke shodě nepodstatných znaků. Výsledkem je mylné znovu poznání, i když svědek může být subjektivně přesvědčen, že je správné. Svědek mnohdy také subjektivně prožívá jakousi podvědomou známost události nebo věci, či osoby, tzv. "pocit známosti", přestože identifikovanou situaci, jev, předmět či osobu vnímá vlastně poprvé. V tomto případě může takto převzaté vnímání bez následného ověření vést k velmi vážným omylům i k nesprávným právním následkům. Než i kdyby k tomuto nebezpečnému jevu ve znovupoznání nedošlo, je třeba vždy každé tvrzení svědka, každý projev jeho znovupoznání podrobit pečlivé analýze a zhodnocení v consensu s dalšími zjištěními.

Znovupoznání má mnoho stupňů určitosti, od prostého „pocitu známosti“ až po zcela určitě a jistě znovu poznání. Podobně jako každý psychologický proces podléhá i znovu poznání četným vnějším i vnitřním vlivům, jež jsou příbuzné s těmi, na něž jsme poukázali ve II. kapitole. Stupně určitosti znovupoznání jsou ovlivňovány řadou faktorů, jež mohou působit individuálně nebo ve svazku s jinými. Podle intenzity jejich působení se mění stupeň určitosti znovupoznání poznávaného jevu, předmětu či osoby, tu více tu méně se přibližuje k poznávané pravdě. Ze vzpomínaných ovlivňujících faktorů jsou to např.: přesnost původního vnímání, podmínky původního i opětovného vnímání, tj. doba, místo, viditelnost, pohyb a rychlost, klima ap., častost výskytu vnímaného objektu (věci, osoby), druh vnímaného objektu, návyky ve vnímání, psychologické poruchy vnímání a paměti, tělesné a duševní zdraví, úroveň pozornosti atd.

Všechny tyto podmiňující komponenty je třeba mít na zřeteli při organizování rekonstrukce události tímto způsobem. Je vždy kladem, jestliže se alespoň hlavní z nich podaří včas odhalit a vhodně přijatými protiopatřeními paralyzovat. Ulehčenou práci má vyšetřovatel v podstatě tehdy, když průběh i výsledek rekonstrukce je shodný s důkazními skutečnostmi zjištěnými resp. ověřenými jinak. To svědčí pro správnost znovupoznání, které tak významnou měrou přispívá k potvrzení zjištěného faktu. Pakliže ovšem rezultat znovupoznání postrádá onu předpokládanou a nezbytnou shodnost a není ani možnost jeho patřičného ověření jinými prostředky a formami, nelze takto rekonstruovanou událost bezvýhradně přijímat jako odraz objektivní reality ve vědomí svědka a považovat ji za rekonstrukci skutečnosti.

Aby se vyšetřující orgán vyvaroval event. pozdějších chyb, jež pramení resp. mohou pramenit z těchto nepříjemných influencí, s nimiž je ovšem třeba počítat, bylo by vždy záhodno již při samotném výslechu svědka tato jednotlivá ovlivnění zjišťovat a připravovat se na ně. Tak např. by bylo třeba zjišťovat, zda zapamatování (vštípení) události svědkem bylo bezděčné nebo záměrné, v druhém případě by bylo třeba zjišťovat účel zapamatování a způsoby, jimiž tohoto účelu mělo být dosaženo. Tím, že inovujeme proces zapamatování a témže pořadí, podstatně pomáháme svědkovi při reprodukci faktů, jež jsou procesně významné.

Při bezděčném zapamatování je zase krajně důležité zjistit jednotlivé prvky, detaily vštípené v paměť a jejich srovnání s jinými daty obnovit co nejúplněji obraz vyšetřované události. V žádném případě by vyšetřující pracovník neměl při rekonstrukci trestného činu příliš naléhat na svědka, aby si za každou cenu na něco vzpomněl, hrozit mu nebo ho strašit, protože v takovémto jednání vyšetřujícího jsou obsaženy přímo ideální prvky sugestivního ovlivňování ba až nezákonnosti, jež nás stejně jako jiné influence zbavují možnosti objektivního zjištění.

V mnoha případech by bylo v zájmu věci dát posoudit příslušnému lékařskému odborníku, netrpí-li svědek poruchami vnímání (smyslovými příp. psychopatologickými), poruchami paměti, případně jakýmkoliv poruchami, jež by mohly mít vliv na kvalitu či kvantitu paměti. Ovšem přesnost reprodukce svědka závisí nejen na samotné osobnosti svědka, nýbrž i na aktivitě vyšetřujícího. Stopy v paměti lze obnovovat, ale velmi šetrně a obezřetně (každý tvrdší zásah do paměti svědka může vzbudit nežádoucí odezvu a zkresení, byť někdy jen bezděčné) připamatováním a evokací situace, za níž událost proběhla, připomenutím určitého faktu, jež s věcí souvisí příp. i jeho stručným popisem, oživením citů a představ svědka ap. To vše se však musí dít opravdu nenásilně a promyšleně, neboť reprodukcí události je v tomto případě vždy svědek a nikoliv vyšetřovatel!

Nemělo by se také zapomínat, že svědek při reprodukci vnímaných událostí a faktů je doprovázen, což je přirozené, vlastními úsudky a závěry, které jsou zase tu více tu méně podmíněny tím, co na něho působilo v mezidobí (v době od události, prožitého vjemu – do reprodukce). Je známo, že čím jsou složitější otázky a situace, které má svědek vysvětlit nebo přímo demonstrovat, tím více subjektivních momentů, rozumových úsudků, mínění, názorů a zkresení ho ovládá. Proto při znalosti těchto zvláštností se dobrý vyšetřovatel usiluje před rekonstrukcí jednoduchými, jasnými a konkrétními dílčími otázkami přiblížit svědka ke vnímaným faktům a oprostít ho od zbytečných a škodlivých úvah a závěrů o nich, při kontrole a hodnocení demonstrace se pak snaží oddělit ověřená fakta od subjektivních názorných "sdělení", zjišťovat na podkladě čeho je svědek předváděl atd. Je přirozené, že i tyto vlivy a subjektivní momenty v demonstraci by měl pak v dalším stadiu své práce prověřit a použít příp. při vyšetřování.

Jelikož již sama reprodukce svědecké výpovědi, na jejímž základě se realizuje rekonstrukce, je vlastně slovním projevem vzpomínání (znovuvybudování v paměti) svědka, již formulace protokolu o výpovědi by měla být doslovná s tou, kterou svědek použil, neboť ta je také bezprostředním podkladem rekonstrukce. Je-li zvolený postup vyšetřovatele správný, svědek stále stejně popisuje vyšetřovanou událost, měla by existovat mezi jeho reprodukcí děje a rekonstrukcí události shoda.

Všechny uvedené podmiňující činitele, které se mohou různými způsoby a v různém rozsahu odrazit v reprodukci děje svědkem, musí mít vyšetřující orgán od počátku na paměti při organizování rekonstrukce trestného činu podle výpovědi svědka a podle toho kriticky porovnávat pomocí ní získávané závěry k podstatným faktickým okolnostem s výsledky jiných důkazů resp. metod zjišťování a dokazování.

2. Ne tak docela je tomu u rekonstrukce trestného činu, při níž se děj obnovuje podle výpovědi samotného obviněného.

Určité zvláštnosti vyplývají jednak z rozdílného vztahu této osoby k prověřované věci, v níž je hlavním subjektem, jednak ze subjektivních elementů různého druhu vůbec. U obviněného lze v tomto případě těžko hovořit o znovupoznání, i když tím, že se dostane znovu, tentokrát v jiné roli a za změněných podmínek, na původní místo činu, si opětovně v duchu oživuje a představuje celý průběh trestného činu. Nesmíme zapomínat na to, že pachatel je především osobou, která spáchala vyšetřovaný trestný čin, tedy všechny detaily a souvislosti dobře zná, teprve potom též osobou, která může pomoci tento trestný čin poznat a osvětlit i vyšetřovacím orgánům.

Každý obviněný má ovšem svou psychologicky slabou stránku, určité zranitelné místo, čehož může vyšetřovatel, pokud je zjistí, dovedně využít k pravdivé konkluzi. Až na ojedinělé výjimky, jak se zjistilo psychologickými výzkumy, neexistují lidé, kteří by nepodléhali citovým vzruchům, nebyli prostě psychicky ovlivnitelní. Rozdíl jsou jen ve stupni, trvalosti, kolísání psychologických jevů. Na většinu lidí působí vzpomínky a zážitky emočně, jejich oživení ve vědomí je přivádí do stavu zvláštní psychologické tvárnosti. To, že takovou osobu s odstupem doby přivedeme na místo, kde spáchala vyšetřovaný trestný čin, prakticky do téže situace, do okruhu předmětů, jevů a souvislostí, v nichž se již jednou pohybovala, má nepochybně na tuto osobu silný psychologický dopad.

Je záležitostí vícero předpokladů, jež spočívají jednak v osobnosti vyšetřujícího orgánu, v jeho schopnostech, znalostech, zkušenostech, umění jednat s lidmi, prozíravosti atd., jednak i v osobnosti obviněného, jež všechny jednotlivě i společně umocňují, zda se dosáhne u pachatele v jeho vědomí obnovení a zároveň emočního uvolnění kladně působících prvků zážitku i jeho vlastního charakteru ve prospěch poznání trestného činu.

Právě vzhledem ke složitosti a početnosti různých psychologických činitelů, z nichž každý se může svým způsobem v konkrétní věci při organizaci a realizaci rekonstrukce projevit, je třeba se alespoň okrajově dotknout i zde některých psychologických zvláštností rekonstrukce s obviněným. Správnost a věrohodnost rekonstrukce je totiž, pokud se pokoušíme děj rekonstruovat podle výpovědi živého člověka, ať tedy svědka či obviněného, podmíněna do určité míry jeho registračními, apercipčními a reprodukčními vlastnostmi, jeho vůlí napomoci

pravdě atd.

Závažným a všeobecně platným psychologickým momentem v každé trestní věci je předpoklad, aby si vyšetřující vytvořil o skutkovém ději takovou představu, jako by ji vnímal vlastními smysly. Tzn. představu přesnou, pravdivou a úplnou. Každý vyšetřující jistě s nejlepší vůlí a svědomím přistupuje k svěřenému případu, aby zjistil a dokázal všechno to, co zjistit a dokázat má a jistě takřka vždy vkládá do tohoto poslání celou svou osobnost. Ovšem bez ohledu na to, jak se o to pokusí a jak to dokáže, existuje i u pachatele určitý psychický stav v podobě velkého duševního boje v jeho citové a myšlenkové sféře, v celé jeho osobnosti. Výsledkem toho, jak se v dané věci projeví psychické a psychologické faktory obviněného i vyšetřujícího, bude do určité míry i výsledek vyšetřování, jinými slovy i výsledkem výslechu obviněného a navazující rekonstrukce trestného činu.

Obvinění ze spáchání trestného činu je nesmírně vážným sociálně politickým a psychologickým jevem v životě každého jedince. Snad jen na naprosto morálně a sociálně narušená individua, v jejichž psychice je naprostá převaha patologických anomálií, akt obvinění nijak nepůsobí. Těchto osob je však nepatrné množství. Obviněný obvykle prožívá v této době zvláštní duševní boj konfliktového rázu. Bojuje sám se sebou, se svým svědomím, se svou odpovědností. Celé jeho myšlení bývá vyplněno tímto vnitřním zápasem mezi snahou přiznat se a mezi důvody, jež ho naopak nutí zapírat. Nelze jednoduše a jednoznačně definovat tento komplex psychických jevů, ač přesto je možno na některé z nich poukázat. I u obviněného existuje sice např. vědomí určité odpovědnosti (k vlasti, společnosti, rodině, pracovišti, v neposlední řadě i k sobě, k svým předsevzetím, egocentrickým zájmům atp.), smysl pro právní či morální normu, i když ji svým jednáním porušil. Též představy o síle a dovednosti, vědeckých a technických možnostech bezpečnostního a justičního aparátu v psychicky normálního jedince vedou často k tomu, že obviněný se v průběhu dovedně vedeného výslechu příp. taktně usměrňované rekonstrukce k obvinění dozná. Tento psychologický proces je tím silnější, čím silnější je osobní poměr obviněného ke spravedlnosti, čím větší jsou jeho pocity odpovědnosti, snaha o nápravu, čím více má obviněný kladných charakterových rysů, čím silnější jsou jeho citové vztahy apod.

Opak všech těchto vlastností ovšem pozitivní pocity obviněného, jeho tendence doznat se, zčásti utlumují, potlačují. O to jsou ale vice versa těžší konflikty v jeho psychice, jež se nezřídka stupňují. Záporné postoje ve vědomí obviněného se nacházejí téměř u každého. Jde v podstatě o některá bezděčná jednání, motivovaná pudem sebezáchovy a podporovaná emocionálními projevy např. strachem z trestu, ze společenského skandálu, z existenčních důvodů ap., jež se zákonitě vynořují psychické a sociální spirály života obviněného.

Vnitřní boj obviněného se většinou zračí ve výrazu jeho tváře, pohybech, intonaci řeči ap. v průběhu jednotlivých vyšetřovacích úkonů úspěch těchto úkonů záleží v tom, vystihnout správně psychický okamžik vhodný k doznání a současně využitím všech dalších příhodných faktorů dosáhnout, aby všechny důvody, které potlačují snahu pachatele po doznání, ustoupily a naopak aby do popředí přešly důvody, jež k doznání směřují. Této fázi musí odpovídat taktika vyšetřujícího. Tak jako existují individuální – psychické problémy jednotlivých obviněných, musí i taktické metody být individualizovány podle okolností trestného činu a osoby obviněného. Ovšem tak jako nelze jednou provždy vypracovat neměnné taktické postupy rekonstrukce, není ani možno jednoznačně ukázat na všechny psychologické problémy rekonstrukce, které by mohly odrážet jako v zrcadle psychiku každého obviněného. Rekonstrukce trestného činu je složitý proces, ještě složitějším taktickým procesem je výslech obviněného, jež rekonstrukci uvozuje a tvoří vlastně v této podobě její základnu. Výslech i rekonstrukce, ať již izolovaně nebo společně, mohou vést k doznání obviněného, jestliže se umně využije určité intenzity boje konfliktu ve vědomí obviněného, který vždy probíhá. Obviněný je jistě většinou schopen, tu více tu méně, svou vůlí ovládat doznání a klást menší či větší, ba až tvrdošíjný odpor.

Jaký je psychický pochod, jež vede pachatele k doznání? Psychologové se shodují v tom, že je dvojího druhu. Buď je pachatel skutečně vnitřně nucen k doznání a vidí v něm jakousi úlevu, nebo je činí z pouhé vypočítavosti, donucen zvenčí okolnostmi a uplatňovanými důkazy. V prvním případě dochází u pachatele k psychickému rozpolcení, neboť sice navenek ještě zapírá, vnitřně však je hnán k tomu, aby se doznal. Doznání za této situace je obvykle pozvolným vyvrcholením tohoto interního duševního rozpolcení a často je provázeno mocným citovým doprovodem. U doznání z vypočítavosti tyto projevy chybí. Nedozná-li se obviněný hned v začátcích vyšetřování, po pravdě třeba říci, že tomu tak zpravidla nebývá, je nutno postupně přemáhat jeho psychický odpor k tomu, aby přiznal pravdu, jeho morální, citové, volní, rozumové zábrany a narušovat taktickým využíváním jednotlivých důkazů logiku jeho zapírání.

Má-li se rekonstruovat děj na základě první eventuality, tzn. pachatel se doznal spontánně, je to bezpochyby pro vyšetřovatele snazší. Smí takřka doslovně vycházet z protokolace výpovědi, pokud ji ovšem pořizoval správně, rekonstrukce se stává v tomto případě jakousi konkretizovanou a dokumentární formou tohoto doznání. Nejde však a nesmí nikdy jít o jednu z forem vynucování doznání! Aby k tomu nedošlo, je třeba provedení rekonstrukce vázat na taktická pravidla, jako ostatně každý úkon vyšetřovatele.

Poněkud těžší to má vyšetřovatel tehdy, bylo-li vlastně doznání na pachateli vynuceno okolnostmi a taktickým uplatněním dalších důkazů, pachatel k němu nepřistoupil za účelem

duševního uklidnění a vyrovnání, nýbrž z určité dávky vypočítavosti nebo nezbytnosti. Tu musí být vyšetřovatel obezřetnější. S takovým doznáním nelze pracovat.

Tu se v podstatě práce s rekonstrukcí neliší od té, která se vykonává na základě výpovědi svědka; je stejně tak opředená rozličnými psychickými a psychologickými vlivy, i když tentokrát z větší části usměrňovanými volní stránkou psychiky pachatele, který prosazuje, co pokládá pro sebe za užitečné. Vyšetřovatel musí v tomto případě přihlížet k těmto vlivům, musí se opět snažit je oddělit od toho, co odpovídá skutečnosti, musí se snažit vyloučit z nich přirozené zájmy pachatele, událost vyličit ve svůj prospěch, zkusit nebo alespoň nepřesně. Je jasné, že toto vydělení, odtržení faktického od subjektivního v reprodukci pachatele se nemůže dít tak, že by vyšetřovatel jeho reprodukci děje prostě sám upravoval. Ze by snad i rekonstrukci děje s pachatelem na místě činu uskutečnil podle vlastních doplněných a upřesněných představ že by pachatele vedl, jak a co má znázorňovat, že by takto rovnou korigoval průběh tohoto úkonu i příp. protokolací o něm. To není možno. Takovýto postup by se velmi nepříznivě projevil v dalším stadiu trestního řízení. Toto vydělení, odtržení faktického od subjektivního musí vyšetřovatel provést zhruba stejně, jak to musí udělat u rekonstrukce se svědkem; s výsledkem této rekonstrukce musí dále odpovědně pracovat obdobně jako při hodnocení výsledku rekonstrukce podle výpovědi svědka. Zatímco u vážně míněného doznání se výsledky rekonstrukce kryjí s výsledky jiných důkazních prostředků, v tomto případě tomu tak nebývá. Na jednotlivé rozpory však rekonstrukce záhy a zřetelně upozorní.

Mimo uváděný vnitřní boj v psychice obviněného probíhá ovšem při vyšetřování boj mezi obviněným a vyšetřujícím orgánem, který vyplývá z jejich rozdílného postavení i zájmu na věci. Proto způsob přípravy ani přímé vytváření jisté morální atmosféry, jež usnadňuje doznání, nesmí vyšetřovatel narušit nedostatečným psychologickým poznáním pachatele a neuváženým přístupem k němu. Psychologicky je vždy významné, aby se vyšetřovatel zajímal i o kladné stránky obviněného, jeho povahu a předcházející společensky prospěšnou činnost. Psychologické pozadí tohoto zájmu vyšetřovatele, jež ovlivňuje i taktiku výslechu a následovně i taktiku rekonstrukce trestného činu, spočívá v tom, že obviněný snadněji právě v důsledku toho, že vyšetřovatel při těchto úkonech hraje na struny jeho kladných vlastností, citu atd., že mu poukazuje na jednotlivé kladné momenty z jeho života v sobě nalézá odvahu vypovědět a posléze demonstrovat celou pravdu, jakkoliv je to pro něho těžké. Přestává umíněně zapírat a klamat a má již jedinou snahu, odčinít co nejdříve svůj čin a zapojit se opět brzy, očištěn trestem nebo trestním řízením, do občanského života.

Vyšetřovatel by se měl ovšem umět vždy vyvarovat toho, aby dal jakkoliv najevo, jak mnoho důvěruje učiněnému a demonstrovávanému doznání, stejně jako toho, aby nějak zásadněji a priori projevoval nedůvěru vůči obviněnému popírání viny. Obojí může být chybné. Aby získal nutný kontakt s obviněným, ale také patřičnou převahu, musí se usilovat v prvé řadě zjistit pohnutky pachatelova doznání. Je to právě pohnutka, která nutí někdy obviněného zapírat, bránit se obvinění, svěst vyšetřovatele na nesprávnou cestu, uspat jeho ostrážitost, nějak ho obelstít a oklamat. Téměř každý obviněný si tvoří určitou myšlenkovou stavbu zapírání. Síla motivačních podmínek je u pachatele ovlivňována kvalitou jeho myšlení, zvláště logičností, vůlí, morálně citovými zábranami, rysy charakteru atd.

Nutným požadavkem k tomu, aby rekonstrukce podle výpovědi obviněného mohla mít úspěch, je, že vyšetřovatel včas zjistí charakter i psychologické pozadí doznání, což mu pomůže i zvolit taktiku tohoto úkonu. Aby byl ovšem vyšetřovatel vůbec schopen blíže si charakterizovat doznání obviněného, musí např. dříve dokonale poznat osobu obviněného, a to ještě před rekonstrukcí, ba vlastně ještě před výslechem, z něhož doznání vyplynulo. Psychologických požadavků je pochopitelně mnohem více, jsou závislé na dalších činitelích, s nimiž je třeba při vyšetřování počítat, ovšem pro naše účely by uvedena enumerace měla stačit, neboť ukazuje na ty prvořadě, jež vedou resp. mohou vést k doznání.

Než ale přejdu k rozboru další otázky, jsem nucen podat jedno vysvětlení. Tyto moje závěry by mohly vyvolat nežádoucí dojem, jako bych chtěl nějak doznání pachatele preferovat a povyšovat nad jiné důkazy. To není mým úmyslem. Jde však o taktický předpoklad, který má pro tento druh rekonstrukce svůj význam a nelze ho přehlížet. Rekonstrukci trestného činu, pokud ji máme a hodláme provádět podle výpovědi obviněného a za jeho přímé aktivní účasti, si od doznání těžko můžeme odmyslet. Vysvětlení k tomu je vcelku prosté. Co by se dalo očekávat od rekonstrukce podle obviněného za předpokladu, že by obviněný trestný čin zapíral? Co by vlastně obviněný rekonstruoval? Jak by nám rekonstrukce v tomto případě mohla svou demonstrací děje odrazit nebo alespoň přiblížit skutečnost? Praxe ukazuje, že v případě rekonstrukce trestného činu na základě údajů a reprodukováného prožitku obviněného, je důležitou podmínkou její realizace právě doznání obviněného.

3. Je přirozené, že psychologické vlivy působí i v případě třetí varianty rekonstrukce, jestliže se totiž skutkové okolnosti trestného činu pachatele rekonstruují jinak než jen na základě výpovědi svědka a obviněného, tedy v podstatě na základě jiných důkazních pramenů a za aktivní účasti příslušných odborníků. I zde je rekonstrukce výsledkem působení především lidského činitele, tj. v daném případě odborníků, kteří se s dokonalou znalostí obecných zákonitostí vývoje přírody a společnosti, obecných principů a pouček jednotlivých vědních disciplín i hlubokou znalostí důkazů a materiálů konkrétního případu, jednotlivých zjištěných i důvodně předpokládaných závislostí a vztahů tohoto případu, konstruují v nedávné minulosti proběhlý skutek pachatele s jeho podstatnými rysy tak, aby

odpovídal tomu původnímu, z něhož se mají vyvozovat příslušné právní důsledky. Je sice pravda, že hmotné důkazy jsou pevně dány tím, že byly jednou nalezeny, přezkoumány a vyhodnoceny, jsou objektivní svou existencí a korelacemi, jež se dají z jejich nálezu, podoby, narušenosti a dalších faktorů vyvodit. Přes svou nespornou objektivitu ovšem samy přímo nevysvětlují potřebné skutkové souvislosti, mechanismy a úseky děje. Vysvětlují je toliko zprostředkovaně, derivativně interpretací a explikací prizvaných odborníků, kteří jsou schopni z těchto faktů dosud neznámé dějové koherence poznat a patřičně funkčně a fázově seřadit tak, aby mohly být pokládány za odraz vyšetřované objektivní reality nebo alespoň její podstatné části.

I u těchto odborníků se ovšem projevují různé psychologické momenty, jež více či méně ovlivňují přesnost a věrnost rekonstrukce a jež proto právě tak nelze pouštět z mysli a přehlížet. Nedoceňování těchto faktorů právě tak může zkreslit, a to i podstatně, výsledek pracného obnovování děje a stát se hmotným podkladem, právně nesprávného rozhodnutí orgánu přípravného řízení. Některé z činitelů jsou obdobné těm, o nichž se zmiňuji výše. Nastupují však i další.

Odborník pozvaný na místo činu si může hned zde, v prvopočátku vyšetřování, nesprávně ověřit nebo poznačit určitý jev, tuto nepřesnost a nesprávnost pak přenáší dál do svých hypotéz a odborných soudů, jež se mohou stát posléze i podkladem závěrů kriminalistických a právních. To je třeba mít na zřeteli a vhodnými kontrolními dotazy a připomínkami (ovšem taktně a citlivě uplatňovanými) dovádět odborníka na platformu reality, aby se tak včas vyloučilo pochybení.

I na tohoto odborníka působí, ať již více či méně zřetelně, při jeho vjemech i dalších pochodech myšlenkové činnosti různé vlivy. To vše je nutno předpokládat a proto v případech této poslední varianty rekonstrukce lze jen doporučovat, aby se vyšetřovatel nespolehal na závěry toliko jediného odborníka, nýbrž aby dal rekonstrukční závěry tvořit skupině odborníků různých profesí, jejichž společná práce a konzultace k jednotlivým, obtížně vysvětlitelným otázkám sniží nepřesnosti a nevysvětlitelná místa v rekonstrukci na minimum.

Příloha č. 3

Příklad nedodržení etické stránky rekonstrukce trestného činu

(VYCHODIL M.: Rekonstrukce trestného činu. Bulletin advokacie, 1997, č. 9, s. 35–36)

V jedné trestní věci znásilnění obviněný a přibraná figurantka předváděli podle pokynů vyšetřovatele jednotlivé polohy při souloži. Figurantka byla nucena se svléknout do spodního prádla, obviněný sám potom předvedl, jak na poškozenou před souloží nalehl, načež svou výpověď změnil, sám ulehl na gauč a vyžadoval, aby si na něj figurantka rozkročmo sedla, v čemž mu bylo vyhověno. Protokol a zejména souběžně pořizovaná fotografická dokumentace jsou místy v rozporu s pravidly slušnosti a mravnosti, jež je třeba zachovávat i v trestním řízení.

Příloha č. 4

Zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky

§ 3a

(1) Vyšetřování koná služba kriminální policie a vyšetřování v útvech s územně vymezenou působností; ministr může pověřit vyšetřováním i jiné útvary policie a stanovit jejich působnost.

(2) Součástí služby kriminální policie a vyšetřování je též Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, který je útvarem s působností na celém území České republiky.

(3) Při provádění úkonů trestního řízení je policista vázán pokyny státního zástupce. Pokyny v trestním řízení dává státní zástupce podle povahy věci příslušnému útvaru nebo přímo policistovi. V ostatních věcech týkajících se výkonu služby v policii je policista vázán pokyny nadřízených.

Příloha č. 5

Příklad nutnosti správné volby nezúčastněné osoby

(KOŠNÁŘ A.: Zkušenosti z realizace rekonstrukce násilných trestných činů. Kriminalistický sborník, č. 4, 1984, s. 214)

Pachatel sexuálně motivované vraždy dělnice, spáchané v tovární hale, s provedením rekonstrukce souhlasil. Ale na místě bez udání důvodů pojednou odmítl předvádění jednání. Nepomohla ani domluva jeho obhájce, a vyšetřovatel tedy rozhodl rekonstrukci neprovádět. Dal pokyn, aby byl obviněný odvezen eskortujícími do věznice. Po chvíli se vrátil jeden z členů eskorty a sdělil vyšetřovateli, že pokud bude rekonstrukci přítomen ředitel závodu, nebude obviněný nic předvádět. Ředitel, který byl přibrán jako nezúčastněná osoba, byl nahrazen jinou osobou a obviněný perfektně předvedl děj trestného činu. Byl tak nejen ucelen průběh trestného činu, ale byly objasněny i některé okolnosti, které dosud nebyly známy.

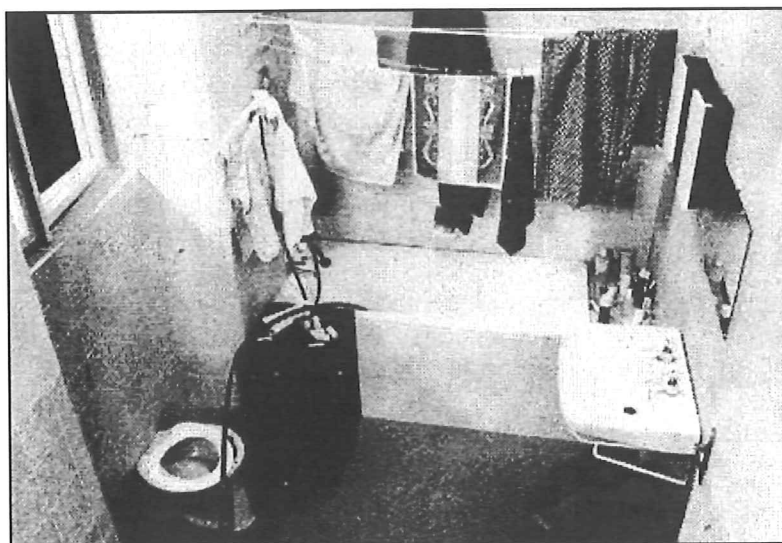
Příloha č. 6

Rekonstrukce místa činu

(TIPLICA M. a kol.: Kriminologická taktika. Policejní akademie ČR, Praha 1999, s. 114)

Obr. 1 – Koupelna v době ohledání místa činu

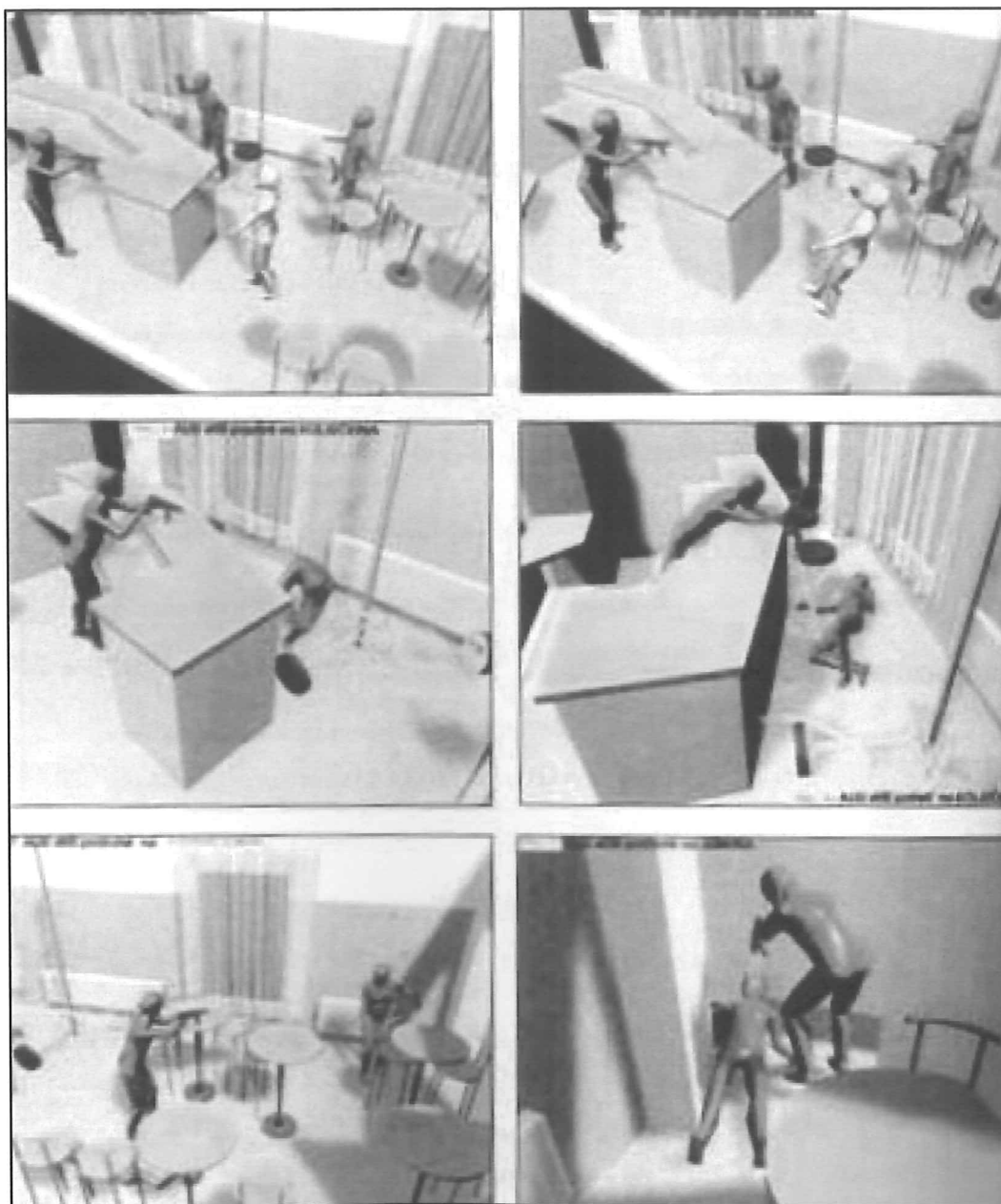

Obr. 2 – Rekonstruovaná koupelna v televizním ateliéru

Příloha č. 7

Model trestného činu vytvořený počítačovou animací

(STRAUS J. a kol.: Kriminalistická taktika. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. Plzeň 2005, s. 210)

Příloha č. 8

Plán rekonstrukce trestného činuPlán rekonstrukce ve věci tr. činu vraždy obv. [REDACTED]

Místo : Praha 2, Karlovo nám.

termín : 27.10.2005

provede : mjr. [REDACTED] - I- oddělení OOK - 1x vozidlo

přímí účastníci : obv. [REDACTED] + 4x svědek - [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

další přítomní : obhájce, znalci, MSZ (všichni se dostaví sami na místo konání)
figuranti : 3+1 pracovníci I. oddělení OOK - 1x vozidlo

ostraha obv. Lubiny : 3x pracovníci I. odd. - mjr. [REDACTED], kpt. [REDACTED], mjr. [REDACTED]
- 1x vozidlo

doprovod svědků : 2x2 pracovníci I. odd. - 2x vozidlo - por. [REDACTED], mjr. [REDACTED],
mjr. [REDACTED], kpt. [REDACTED]

dokumentace : KU video - plk. JUDr. [REDACTED] - nutno přivést - 1x vozidlo+ řidič - prap. [REDACTED]

ostraha - 20x SPJ + pplk. [REDACTED], pplk. [REDACTED] + 4x operativní hlídka - I. oddělení - mjr. [REDACTED],
kpt. [REDACTED], npor. [REDACTED], mjr. [REDACTED] - 2x vozidlo

styk s novináři : tiskové oddělení Správy hl.m. Prahy - [REDACTED]

sraz účastníků : 9,00 hod 27.10. 2005 budova Správy hl.m. Prahy

odjezd :

ihned : 1) ostraha - 20x SPJ + pplk. [REDACTED], pplk. [REDACTED] + tiskový mluvčí + 4x operativní
hlídka - I. oddělení - 2x vozidlo

2) vozidlo pro KÚ - 1x vozidlo+ řidič

9,15hod 3) mjr. [REDACTED] + figuranti : 3+1 pracovníci I. oddělení OOK - 2x vozidlo
(včetně pomůcek - kočárek) -

9,30hod 4) svědci +2x2 pracovníci I. odd. - 2x vozidlo
5) ostraha obv. [REDACTED] : 3x pracovníci I. odd. - mjr. [REDACTED], kpt. [REDACTED],
mjr. [REDACTED] - 1x vozidlo
+ eskorta VEO s obviněným

Plánovaný průběh rekonstrukce :

7,30 hod - poučení všech zúčastněných pracovníků 1. oddělení - pplk. [REDACTED], pplk. [REDACTED]
mjr. [REDACTED]

9,00 - poučení SPJ - pplk. [REDACTED], pplk. [REDACTED]

9,20 hod - vymezení místa rekonstrukce, vykázaní nepovolených osob - SPJ - pplk. [REDACTED],
pplk. [REDACTED] + operativní hlídka

9,30 vlastní příprava rekonstrukce - mjr. [REDACTED] + pracovníci KÚ

9,30- přeprava obv. [REDACTED] pracovníky VEO na místo - osobní převzetí ostrahy obv. -
vedoucí ostrahy mjr. [REDACTED] + kpt. [REDACTED], mjr. [REDACTED]
přeprava svědků

10,00 hod - zahájení rekonstrukce - 1) úvod, poučení
2) rekonstrukce s obviněným

cca 10,30 hod - ukončení rekonstrukce s obviněným- okamžitý převoz do CPZ Kongresová
vedoucí eskorty mjr. [REDACTED] + kpt. [REDACTED], mjr. [REDACTED]

3) pokračování rekonstrukce se svědky

pozn.: svědci budou čekat na vyhrazeném místě ve služebních vozech s pracovníky OOK, po ukončení rekonstrukce budou těmito pracovníky vyvezeni z vymezené zóny dle potřeby na stanici MHD nebo do Kongresové

4) ukončení rekonstrukce

5) ukončení ostrahy

cca -11,30 - předpokládané ukončení

Organizační pozn. : vjezd do uzavřené zóny po asfaltové cestě rohu ul. Ječná a Karlova nám.
v uzavřené oblasti se budou pohybovat pouze výše uvedení účastníci rekonstrukce a výše uvedení pracovníci 1. oddělení. Vstup do oblasti pouze se souhlasem ostrahy (nestačí průkaz PČR)

pplk. [REDACTED]
vedoucí 1. oddělení

Příloha č. 9

Fotodokumentace rekonstrukce trestného činu

(vyšetřovací spis Policie České republiky Správy hl. m. Prahy spisové značky
ČVS: MVV - 109/97 - 145)

Foto č. 1

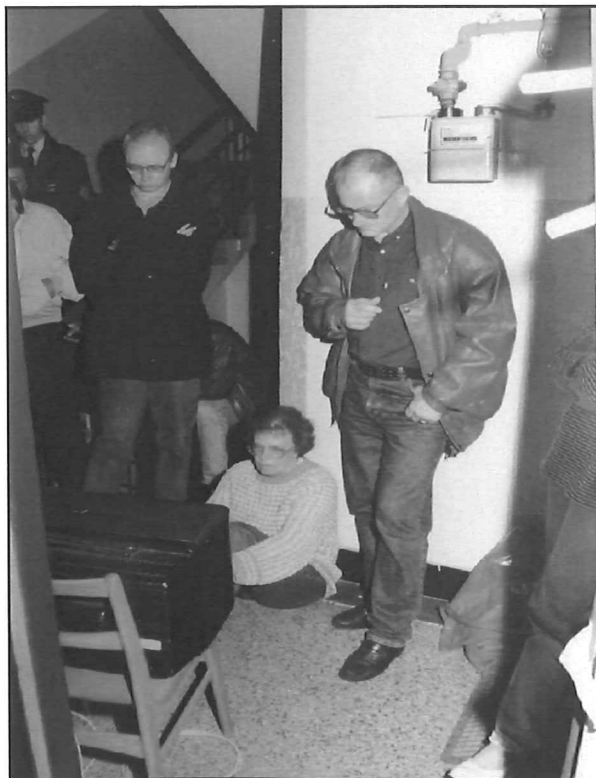

Foto č. 2

Foto č. 3

Foto č. 9

Foto č. 14

Foto č. 16

Foto č. 22

Foto č. 28

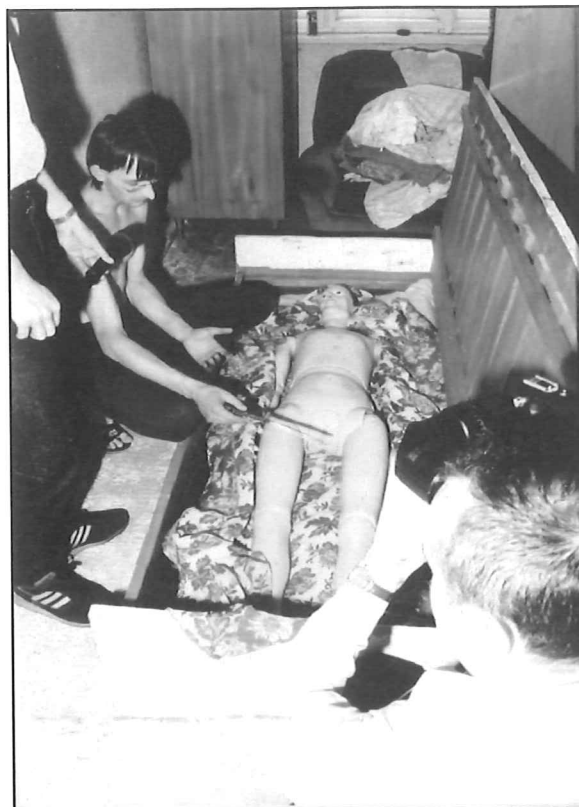

Foto č. 42

Foto č. 47

Foto č. 59

Foto č. 64

Foto č. 71

Foto č. 85

Legenda :**foto č. :****Z a h á j e n í r e k o n s t r u k c e :**

- 1) Účastníci rekonstrukce
- 2) Přítomné osoby, sledující průběh rekonstrukce na monitoru
- 3) Použité pomůcky
- 4) Pokojík se zavřenou postelí
- 5) Předsíň
- 6) Kuchyňská linka
- 7) Otevřená postel v pokojíku, uvnitř již igelit a deka

V l a s t n í r e k o n s t r u k c e :

- a) Večer dne 9.6.1997
- 8) Obviněný předvádí, jak seděl s pošk. u stolu při večeři, dne 9.6.1997
- 9) Obviněný ukazuje v jakém postavení byl on a poškozená při hádce...
- 10-11)... obviněný levou rukou udeřuje poškozenou...
- 12-14)... poškozená padá a udeřuje se o hranu stolu...
- 15)... zůstává ležet na zemi
- 16) Obviněný ukazuje, kde měla poškozená poranění...
- 17-18)... obviněný naznačuje, jak poškozené utíral z hlavy krev...
- 19)... jak poškozené změřil tep
- 20-22) Obviněný táhne tělo poškozené do koupelny...
- 23)...zde opět utírá z hlavy krev...
- 24)...potom jde do kuchyně pro nůž...
- 25-27)...rozřezává oblečení poškozené...
- 28)... a dává tělo do vany, kde tělo sprchuje
- 29-30) Jde do pokojíku, kde z postele bere deku...
- 31)...do deky zabaluje tělo poškozené...
- 32)...to pak odnáší do pokojíku...
- 33)...na dno postele dává igelit a prošívanou deku...
- 34)...do postele hází rozřezané oblečení poškozené...
- 35-36)...tělo poškozené potom dává do vnitřku postele v pokojíku...
- 37-38)...potom uklízí v obýváku a v koupelně, hadrem stírá krev

b) Noc z 11. na 12. 6. 1997

- 39) Obviněný si jde do koupelny pro kuchyňský nůž...
40-41)...v pokojíku pak rozbaluje z deky tělo poškozené...
42)...začíná oddělovat pravou nohu v kyčli...
43)-45)...oddělenou nohu pak rozděluje v koleni na dvě části...
46)...potom odděluje od trupu levou nohu v kyčli...
47)...levou nohu taktéž v koleni rozřezává na dvě části...
48-51)...rozřezané dolní končetiny pak dává do dvou igelitových
pytlíků a nechává uvnitř postele...
52)...obviněný potom znázorňuje, jakým způsobem oddělil nejdříve
pravou ruku v rameni...
53)...tu, jak rozřezal v lokti na dvě části...
54)...potom odděluje levou ruku v rameni...
55)...levou ruku rozřezává opět v lokti...
56-58)...takto rozřezané horní končetiny dává do igelitového
pytlíku a pokládá vedle v pytlíku s dolními
končetinami...
59)...nakonec obviněný ukazuje jakým způsobem oddělil od trupu
hlavu...
60)...do předsíně si jde pro igelitovou tašku...
61)...do které pak hlavu ukládá
62)...do deky pak balí zbytek těla - trup poškozené...
63)...trup nechává taktéž uvnitř postele, kterou zavírá
64-65) Obviněný ukazuje, jakým způsobem během výše popsané
činnosti odpočíval, tj. seděl v obývacím pokoji u stolu a
pil kávu

Den - 12. 6. 1997:

- 66) Obviněný otvírá víko postele...
67)...bere z něj igelitovou tašku s hlavou...
68)...vychází před dům...
69)...jde Plzeňskou ulicí až k ulici Pod radnicí...
70-71)...zde do popelnice vhazuje igelitovou tašku...
72)...cestou zpět telefonuje z telefonní budky svému
zaměstnavateli...
73)...otvírá znovu víko postele...

74-79) ...do připravené sportovní tašky pak ukládá trup poškozené, zabalený do deky a sáček s dolními částmi dolních končetin...

80) ...znovu zavírá víko postele...

81) ...dává si tašku přes rameno...

82) ...vychází z domu směrem do ulice Holečkova...

83-84) ...v ul. Holečkova jde k pojízdným plechovým kontejnerům...

85-86) ...do kontejneru pak vyhazuje sportovní tašku...

87-89) Obviněný na místě u kontejnerů v Holečkově ul. ještě označuje garáž, ve které dne 9.6.1997 večer uvázal psa poškozené (konkrétní místo, kde byl pes uvázan v garáži, označuje na fotu č. 90, dle instrukcí obviněného, vyšetřovatel.

90) Obviněný ukazuje od garáže směr, kde se nachází restaurace Nonstop, z které dne 12.6.1997 pozoroval práci policistů při OMČ.

Večer, před půlnocí, dne 12.6.1997 (obviněný si tímto datem není jist, připouští i den 13.6.1997):

91) Obviněný otvírá víko postele...

92-94) ...do připravené papírové krabice pak ukládá horní končetiny a horní části dolních končetin...

95-97) ...do igelitu v posteli pak balí prošivanou deku, polštář, posilovací kroužek a rozřezané oblečení poškozené...

98-102) ...papírovou krabicí a igelitový balík potom převazuje...

103) ...oboje pak vynáší zadním vchodem dolů na dvůr...

104) ...zde si pak všímá světla na balkoně...

105) ...krabicí nechává u vchodu s igelitovým balíkem pak jde směrem do ul. Práchnerova ...

106) ...zde pak balík pokládá na betonový překlad domu v Práchnerově ulici.

Příloha č. 10

Protokol o rekonstrukci trestného činu

(vyšetřovací spis Policie České republiky Správy hl. m. Prahy spisové značky
ČVS: MVV - 109/97 - 145)

282

Policie České republiky
Úřad vyšetřování hl.m. Prahy
Praha 4, Kongresová 2

ČVS: MVV-109/97-145

V Praze dne 20.6. 1997

Protokol o rekonstrukci

Dne 20.6. 1997 byla provedena rekonstrukce tr. činu vraždy podle § 219/1 tr. zákona pošk. [REDAKCE], z kterého je obviněn [REDAKCE], nar. [REDAKCE]. Rekonstrukce byla provedena v bytě č. 9, II. patro v domě Plzeňská 121 v Praze 5 a v okolí uvedeného domu.

Cíle rekonstrukce :

- 1) navodit situaci, jaká byla v době útoku na poškozeného dne 9.6. 1997 okolo 20.00 hod ,kdy mělo dojít k usmrcení poškozené [REDAKCE], v nočních hodinách z 11.6. 1997 na 12.6. 1997, kdy mělo dojít k rozřezání těla [REDAKCE] a dne 12.6. 1997, kdy měl obviněný odřezané tělesné ostatky vyhodit v okolí domu / vše na základě předchozí výpovědi obviněného / ,
- 2) ověřit , do jaké míry bylo možno způsobit zranění poškozené [REDAKCE] způsobem , jakým popisuje obviněný [REDAKCE]; stejně tak ověřit , zda mohlo dojít k rozřezání těla poškozené tak, jak vypověděl obviněný,
- 3) na místě zadokumentovat situaci podle výpovědi obviněného.

283

Účastníci rekonstrukce :

vyšetřovatelé ÚV hl.m. Prahy : kpt. ing. [redacted]
mjr. JUDr. [redacted]
obviněný : [redacted]
obhájce : JUDr. [redacted]
Městský státní zástupce : JUDr. [redacted]
figurant : prap. [redacted]
soudní znalci : MUDr. [redacted]
/ soudní lékařství /
PhDr. [redacted]
/ psychologie /
MUDr. [redacted]
/psychiatrie,sexuologie/

pracovní Krim. ústavu : pplk. JUDr. [redacted]
mjr. ing. [redacted]

technik OKTE Správy hl.m. : mjr. JUDr. [redacted]

Eskorta obviněného - pracovníci KP při Policii ČR Správy hl.m.
Prahy - I. odbor - 1. oddělení.

284

Podmínky	: denní světlo, 19 °C
Rekonstrukce započata	: dne 20.6. 1997 09.54 hod
Rekonstrukce ukončena	: dne 20.6. 1997 12.30 hod

Podmínky nebyly zcela identické - vzhledem k tomu, že se rekonstrukce prováděla pouze v denní dobu. Jinak zařízení místnosti i okolí domu až na nepostatné změny odpovídalo tomu, jak byt vypadal před napadením poškozené.

Pomůcky :

Na místě byla přítomna figurantka vysoká 166 cm / poškozená měřila cca 169 cm/, v určité fázi rekonstrukce nahrazena figurinou s odnímatelnými částmi těla/ vysoká 170 cm/, figurina oblečena do trička, podprsenky a kalhotek / odpovídá údajně oblečení poškozené /. Dále bylo při rekonstrukci použity následující pomůcky : a maketa nože, igelit do postele, polštář, prošívaná deka, vlněná deka, igelitové sáčky na odpadky, igelitová taška, ručník na utření, ručník představující hadr na podlahu, sportovní kabely, papírová krabice, elektrický kabel, provaz/ představují kabel/, popelník / představují posilovací kroužek, modré tepláky a černé pantofle / oděv , který měl poškozený na sobě v době páchaní tr. činu /, posuvný metr/ měření vzdálenosti při údajném pádu poškozené/ nůžky / na odsřičení oděvu figuriny/, šroubovák a kleště/ odšroubování odnímatelných částí figuriny/. K jednotlivým použitým pomůckám a k jejich rozmístění se na počátku vlastní rekonstrukce vyjádřil obviněný / viz dále/.

285

V bytě byl rozmístněn nábytek podle instrukcí obviněného.

Kompletní průběh rekonstrukce byl zaznamenán technikou Kriminálně-ústavu v Praze pplk. JUDr. [REDAKCE] a mjr. ing. [REDAKCE] videokamerou Panasonic Supecamp. Z průběhu rekonstrukce byla pořízena i fotodokumentace technikem Správy hl.m. Prahy mjr. JUDr. [REDAKCE]. Následně byl proveden i zkrácený, stručný, orientační protokolární přepis rekonstrukce .

Přesný průběh rekonstrukce je zaznamenán na videokazetu VHS a je součástí spisového materiálu.

Poučení :

Obviněný [REDAKCE] byl před zahájením rekonstrukce řádně poučen ve smyslu příslušných ustanovení tr. řádu. Zejména byl upozorněn na možnost účast na rekonstrukci odmítnout. Poučení proběhlo v přítomnosti obhájce obviněného . Obviněný nato prohlásil, že poučení rozumí, rekonstrukce se zúčastnit chce, nemá námitek proti pořízení fotodokumentace a videozáznamu.

Vlastní rekonstrukce :

Rekonstrukce byla zahájena v 09.54 hod v bytě č. 9, Plzňská 121 v Praze 5 za přítomnosti všech výše uvedených přítomných osob v .

286

Vlastní provedení

Před vlastní rekonstrukcí se obv. vyjádřil k rozestavění nábytku v bytě. Po drobných úpravách / přesunutí křesla apod. / prohlásil, že rozestavění nábytku ve všech místnostech odpovídá stavu, ve kterém se byt nacházel v týdnu od 9.6.1997.

Poté byl obv. požádán, aby se vyjádřil k předloženým pomůckám. K tomuto uvedl, že pomůcky odpovídají předmětům, kterých použil při páchnání tr. činu. Obv. byl vyzván, aby použité pomůcky rozmístil v bytě tak, aby to odpovídalo stavu věci v týdnu od 9.6.1997. Jednotlivé věci pak obv. rozmístil v bytě a to: igelit do rozkládací postele v pokojičku s tím, že původní igelit byl průhledný a rozměrově větší, polštář, deku na postel do obývacího pokoje, igelitové sáčky v šuplíku ve skříňce v předsíni proti vchodovým dveřím s tím, že igelitové sáčky byly patrně rozměrově větší a šedé barvy / při rekonstrukci použity průhledné /, igelitovou tašku modré barvy na tuto skříňku do předsíni, ručník představující hadr na podlahu do koupelny, ručník, do kterého se měl obv. otírat na židli do obývacího pokoje, maketu nože do zásuvky v kuchyňské lince, sportovní kabelu do pokojičku na peříňák / dle jeho výpovědi byla přesně - v peříňáku /, papírovou krabici představující krabici od lyžařských bot - na židli, vedle dveří v pokojičku, el. kabel pod židli u dveří v pokojičku, deku a popelník, představující gumový posilovací kroužek do rozkládací postele v pokojičku na již zmíněný igelit. Obv. se převlékl do modrých tepleků a černých pantoflí, tedy do oděvu, který dle jeho výpovědi měl na sobě v době páchnání tr. činu.

Obv. pak popsal děj, který se udál od pondělí dne 9.6.1997. Uvedl, že něco kolem 19.00 hodin dorazil s [redacted] do bytu. Přišli od matky [redacted]. [redacted] šla se psem ven a on dělal večeři. [redacted] přišla asi ve 20.00 hodin. Obv. předvedl s figurantkou, jak tehdy seděl s [redacted] u stolu, on seděl na židli bližší ke koupelně ona bližší ke kuchyni. Po večeři byl obv. dohodnut s Markétou, že půjdou slavit někde jeho narozeniny. Pak mělo údajně dojít k hádce, protože Markéta odmítla někde jít s tím, že jí je špatně. Obv. jí vyčetl, že jí je špatně kvůli tomu, že kouřila "trávu". Markéta začala obv. nadávat. Říkala mu, že je to její věc. V tu chvíli oba stáli před stolem. Markéta šla ke dveřím do koupelny, obv. proti ní stál čelem. Během hádky obv. udeřil levou rukou Markétu do levé tváře / obv. předvedl úder zprava doleva - bekhandový úder /. Na intenzitu úderu si ale nedokázal vzpomenout a nedokázal ho přesně popsat.

Po úderu se Markéta, která stála pravým bokem ke stolu /cca 80 cm od hrany stolu/, otočila směrem ke stolu a padla hlavou na hranu stolu /cca doprostřed/. Obv. viděl jak Markéta padla na stůl, uslyšel ránu a pak Markéta padla na zem. Na pohyb rukou Markéty, ať při úderu nebo při pádu si obv. nevzpomněl. Dále obv. uvedl, že Markéta se udeřila levou stranou hlavy o stůl a pak spadla na záda na zem. / V této fázi byla figurantka nahrazena figurínou oblečenou do kalhotek, podprsanky a trička - typově ženskému oblečení, ve kterém byla oblečena pošk. v době napadení. /

výpovědi obv. /

284.

- 2 -

Obv. nastavil polohu figuríny tak, jak podle něj ležela Markéta na zemi u stolu. Ta měla nejdříve dopadnout na levý bok, obv. jí pak položil na záda. V místě nad levým okem Markétě vylékala krev, obv. sáhnul po ručníku pověšeném na židli, na které předtím seděl. Ručník jí přiložil na ránu a začal ránu otírat. Markéta chrčela a z pusy jí vylékala červená pěna. Chrčení přestalo během chvilky, obv. se snažil nahmatat tep na ruce, to se mu nepodařilo.

Krev jí stále vylékala z hlavy a tak obv. odtáhl tělo pošk. do koupelny. Jak přesně si nevzpomněl, věděl jen, že hlavou k vaně. Připustil, že patrně držel tělo v podpaží. Na zemi v koupelně jí pořád otíral hlavu. Pak šel do kuchyně a ze zásuvky vytáhl nůž. Nůž nijak nevybíral. Nožem pak na dvou místech rozřizl kalhotky, pak tričko a podersenku. (vše obv. naznačil na figuríně) Hlava jí neustále krvácela. Obv. pak dal tělo Markéty do vany, hlavou ke kohoutku. Ve vaně hlavu i tělo Markéty osprchoval.

V této fázi byla rekonstrukce přerušena, byla dána možnost přítomným položit obv. k dosud předvedenému ději doplňující otázky. Obv. požádal o vodu a cigaretu, obojí mu bylo poskytnuto.

Obv. byl v přítomnosti znalkyně z oboru soudního lékařství požádán, aby ještě jednou ukázal, jakým způsobem a kam Markéta po úderu rukou spadla. Obv. uvedl, že po facke na levou tvář se Markéta otočila o 180 a levou stranou hlavy dopadla na hranu desky stolu, někde na prostřední část stolu.

MUDr. [redacted] požádala o upřesnění vzdálenosti postavení Markéty u stolu v době úderu. Obv. odpověděl, že přesně nemůže říct. Pro dokumentaci vyšetřovatel změřil výšku stolu od podlahy k hraně - 77 cm, dále pak přibližné postavení Markéty, t. j. místo, kde dle instrukcí stála figurantka, vzdálenost od stolu byla mezi 80 a 90 cm.

MUDr. [redacted]: Markéta v době, kdy jí byl zasazen úder, udělala nějaký obranný pohyb?

Obviněný: Hlavou neuhybala, jestli udělala něco rukama, to nevím, to jsem nepostřehl.

Nikdo další z přítomných neměl k dosavadnímu průběhu rekonstrukce připomínky ani otázky, a tak bylo pokračováno se souhlasem obv. v rekonstrukci.

Po rozřezání oblečení Markéty zůstalo toto oblečení na zemi v koupelně. Obv. naznačil, jak dal tělo Markéty do vany. Hlavu měla pod vodovodním kohoutkem. Dále obv. ukázal jakým způsobem tělo sprchoval. Jak dlouho tělo sprchoval si obv. nepamatoval.

Obv. vypověděl, že po umytí těla Markéty umyl podlahu, vykuchlíčkovanou stěnu vany, která byla také od krve. Pak došel do pokoíku pro deku a do ní tělo Markéty zabalil tak, že deku rozprostřel na zemi v koupelně a tělo pak do deky zabalil.

288

- 3 -

Zabalené tělo za nohy odtáhl z koupelny do pokojíku. Z obývacího pokoje vzal z postele polštář a deku /deka dle obv. vypadala stejně jako deka použitá - při rekonstrukci se použila deka z obývacího pokoje, polštář byl povlečený/, deku uložil na dno rozevřené postele na igelit. Pak na deku dal polštář a malý polštářek. Vrátil se do koupelny pro rozřezané oblečení Markěty, Kalhotky, tričko a podprsenku vhodil do postele. Potom vzal tělo a položil ho na deku. Postel pak zavřel a šel uklidit koupelnu a obývací pokoj.

Obv. uvedl, že krev byla na dlaždičkách na podlaze, na automatické pračce. Otrel i stůl v obývacím pokoji, aniž by si všiml, zda je tam krev či ne. Krev otíral namočeným hadrem a žínkou. Umyl i vanu a umyvadlo. Jak dlouho uklízel, neví. Po skončení úklidu napustil vanu horkou vodou a vhodil do ní ručník, kterým utíral krev z Markěty. Potom uvedl, že pak se převlékl, vzal psa a šel do hospody. Na dotaz vyšetřovatele, zda může vysvětlit své jednání - ukrytí těla, obv. uvedl, že neví proč to tak udělal, nedovede si to vysvětlit. Nyní ho mrzí, že tenkrát nezavolał lékaře.

Pes, dle výpovědi obv. v bytě janičel, křučel. Když se to Markétě stalo, tak pes zalezl pod postel. Obv. psa vytáhl z pod postele ven a vzal ho na procházku, aby se sklidnil. Venku se ale nesklidnil, a tak ho uvázal k otevřené garáži. Tu byl obv. ochoten později vyšetřovateli ukázat.

Obv. potom popsal, co dělal od odchodu ven v pondělí večer až do středy večer. V souladu se svojí předešlou výpovědí při výsledku popsal, kde v pondělí večer byl v hospodě, že v noci potom přišel s jistým Lumírem, který potom z pondělí na úterý přespal v bytě. Pokojík pomocí šroubováku a pojistky ve dveřích zamkl tak, aby do něj Lumír nemohl. Do pokojíku obv. údajně vešel až ve středu 11.6.1997. Ten den lepil tapety na kuchyňskou linku, desky z kuchyňské linky dával do pokojíku zaschnout. S postelí ani s tělem nijak nemanipuloval. Kolem 19.30 hodin se v bytě stavila sousedka a požádala obv., aby jí pohlídal dcerku. Holčičku hlídal od 20.00 do 22.00 hodin. Holčička byla v obývacím pokoji, kde si kreslila a povídala si s obv. Po 22.00 hodině do bytu přišel přítel Markěty Franta, ještě s Marcelem. Všichni 3 dohromady si povídali s obv. Franta pak nechal Markétě vzkaz napsaný na lístku, obv. Frantovi řekl, že neví, kde Markéta je, že odešla v pondělí. Dveře pokojíku byly stále zamčené. Sousedka si pro dceru přišla asi ve 22.30. Kluci odcházeli asi ve 23.00 hodin. Obv. nazorně předvedl, jakým způsobem dveře zajišťoval.

Obv. Frantu s Marcelem doprovodil ke vchodovým dveřím domu a pustil jen ven. Vrátil se do bytu, otevřel pokojík, vzal nůž, ten samý, kterým rozřezával oděv. Nůž byl od pondělka v koupelně. Otevřel postel. V pokojíku bylo od rána otevřené okno, přesto ucítil zápach. Tělo vybalil z deky, vzal do ruky nůž a začal odřezávat jednu nohu, druhou nohu ... nedokáže vysvětlit proč to dělal. Tělo pošk. leželo na zádech. Obv. nejdříve odřízl od těla pravou nohu, nedokázal přesně určit, zda odřízl nejprve nohu v koleni nebo v kyčli. Obv. naznačil v jakých místech začal u kyčle řezat.

- 4 -

289

Nohu oddělil pouze pomocí nože a tím, že nohu různě natačel. Po oddělení nohy tuto ještě rozřezal na 2 části u kolena. Taktéž v prostoru postele. U kolena začínal řezat z boku. Oddělené části nohy nechal ležet v posteli. Pak oddělil od těla levou nohu, stejným způsobem. Nohu opět rozdělil v kolením kloubu na 2 části. Pak si do předsíně došel pro igelitové sáčky. Obv. ukázal, jakým způsobem dával odřezané dolní končetiny do sáčků - stehení části do jednoho pytlíku, dolní části končetin do druhého pytlíku. Končetiny v igelitových sáčcích pak nechal položené v posteli. Potom obv. ukázal jakým způsobem oddělil od těla horní končetiny. Nejprve pravou ruku, pak levou.

V této fázi byla rekonstrukce z technických důvodů přerušena. Obv. požádal o cigaretu, ta mu byla poskytnuta. Poté bylo pokračováno v rekonstrukci.

Ruce oddělil v rameni, po odříznutí potom ještě v lokti na 2 části. Přesné držení nože si obv. nepamatuje, při oddělování části těla byl ve dřepu skloněn nad otevřenou postelí. Pravou ruku obv. taktéž rozřezal na 2 části. Do igelitových sáčků dal potom oddělené části horních končetin. Přesně si nevzpomíná, zda všechny 4 části dal do jednoho ig. sáčku nebo sáčků použil víc. /při rekonstrukci obv. všechny 4 části horních končetin dal do sáčku./

Obv. dále pokračoval ve své výpovědi, s tím, že vzal do ruky opět nůž a oddělil hlavu. Vzpomíná si jen, že začal řezat na krku, ale jak dále pokračoval si nevzpomíná. /v této fázi rekonstrukce obv. začal slzet/. Prohlásil ale, že je schopen v rekonstrukci pokračovat. Obv. pak předvedl, jak hlavu dal do igelitové tašky, kterou si přinesl z předsíně. /při rekonstrukci použito stejného typu ig. tašky, dle vyjádření obv./ Tašku s hlavou pak položil na dno postele. Na dotaz vyšetřovatele proč na hlavu použil ig. tašku a ne pytlík, obv. odpověděl, že si nevzpomíná, že snad pytlíky už nebyly. Trup Markéty pak obv. zpátky přikryl do deky. Zavřel postel a šel do obývacího pokoje.

Na dotaz vyšetřovatele, jak se obv. cítil, odpověděl, že už si nevzpomíná. Na další dotazy vyšetřovatele, odpověděl, že ten den nic nepil, nevzpomíná si, že by bral nějaké prášky. Při oddělování částí těla svítil v pokojíku lustr, nepamatuje si, jak dlouho rozřezání trvalo, žádnou muziku si v té době nepouštěl. On sám mlčel, nevěděl, co bude s oddělenými částmi těla dál dělat. sám si nedovede vysvětlit své jednání.

Na další dotazy vyšetřovatele, obv. odpověděl, že nikdy neviděl v televizi ani v knihách nečetl nic podobného, že s tímto neměl žádné zkušenosti. Nevykošťoval nikdy ani kuře, to vždy vařil celé.

Během oddělování částí, jak uvedl obv. si šel udělat kafe, kdy přesně to bylo, neví. Předtím, než si kafe šel udělat si omyl ruce od krve. Kávu si dělal během oddělování částí asi 2x. Dveře do pokojíku nechal otevřené, kávu si udělal v kuchyni a pil jí v obývacím pokoji. Obv. předvedl, jak seděl v obývacím pokoji a pil kávu. Jak dlouho trvaly "přestávky" si nevzpomíná. Během večera nic nejedl.

- 5 -

Po zavření postele v pokojíku šel obv. spát do obývacího pokoje. Když šel spát, byla tma. Dlouho nemohl usnout, pořád se převaloval. Vykouřil ještě 3 cigarety. Předtím, ale než šel spát, tak se v koupelně umyl. Měl zakrvácené ruce a od rukou sem tam špinavé tělo.

Na dotaz vyšetřovatele obv. uvedl, že si nevzpomíná, že by udělal ještě nějaké jiné řezné rány na těle. Byl mu předestřen výsledek prohlídky těla před pitvou, kde bylo zjištěno řezné poranění pod levým řadrem. K tomuto obv. uvedl, že neví, že si nevzpomíná.

V kolik usnul si nepamatuje, ví ale, že ještě byla tma. Ve čtvrtek 12.6.1997 obv. dle své výpovědi vstával v 8.30 hodin. oblékl se do kalhot trička a dřínové bundy /v této fázi rekonstrukce přerušena a obv. se oblékl do toho oblečení, které měl dle své výpovědi na sobě, navíc si vzal obv. košili, vzhledem pokračování rekonstrukce ve venkovních prostorech/

Na to byla dána možnost obháci, soudnímu zánici a dozorovému státnímu zástupci doplnit doposud rekonstruovaný děj otázkami na obviněného.

PhDr. [redacted]: Cvičil jste, posiloval?

Odp.: Občas, jenom příležitostně.

PhDr. [redacted]: Na rukou máte jizvy., mohl by jste říci, jak vznikly?

Odp.: Je to z rvaček, když jsem se pral. Již je to delší dobu. Jedna jizva /levá ruka/, to jsem si udělal, když jsem byl na vazbě. /sebeпоškození/

JUDr. [redacted]: Jaký byl váš stav, než jste poškozenu udeřil?

Odp.: Mám výpadky, přesně si to nepamatuji, prostě tma před očima, zkrátka ruka mi vylítla, víc nevím.

JUDr. [redacted]: Vy jste na ní měl vztek, když přišla?

Odp.: Ne, my jsem vycházeli normálně, já jsem vlastně dělal věčeři, bylo to v pořádku, pak jsme vlastně měli jít na moje narozeniny, ona řekla, že nikam nejde, že je jí špatně, já jsem se jí zeptal proč kouří trávu, ona mi začala nadávat, že to je její věc, tak jsem se takhle dohadovali, pak tma před očima

MUDr. [redacted]: Když jste odděloval části těla, pozoroval jste ztuhlost v kloubech nebo byly volné?

Odp.: Nevím, já se v tom nevyznám, nedokážu popsat.

PhDr. [redacted]: Byl jste někdy na zabíjačce?

Odp.: Co si pamatuji, tak jako malý kluk, ale to je už dávno, jinak jsem nikdy nebyl. [redacted]

- 6 -

Další bez dotazů.

291

Obv. byl vyzván, aby dále rekonstruoval ději dne 12.6.1997. Když jsem se oblékl, vzal jsem tu igelitovou tašku. Taška vlastně bylo jediné, co šlo normálně vzít. Obv. pak předvedl, jak otevřel postel, vzal ig. tašku s hlavou, postel zavřel a vyšel ven. Vyšel z domu, dal se vpravo směrem po Plzeňské ulici směrem do centra. Došel do ulice Pod Radnicí, kde tašku odhodil do jedné z plastových zelených popelnic. Obv. si nebyl jist, do jaké popelnice tašku hodil, snad do druhé zprava při pohledu na popelnice z Plzeňské ulice. Popelnice nebyla plná. Pak obv. předvedl, jak cestou zpět domů, se zastavil v telefonní budce a telefonoval svému zaměstnavateli. Se zaměstnavatelem se dohodl na tom, že v pátek přijede do práce. Pak se vrátil do bytu.

V bytě pak obv. předvedl, jak vzal tašku a uložil do ní trup těla. Taška měla být Markéty, barva černá. /při rekonstrukci použito tašky podobných rozměrů zelené barvy/ Trup byl zabalený do deky. Nohy a ruce předtím z deky sundal. /z technických důvodů, vzhledem k tomu, že z figurány nelze oddělit trup, byl trup rozdělen na 2 části a obv. pak manipuloval pouze s horní částí trupu, s tím, že se jakoby jedná o celý trup/. K trupu do tašky obv. ještě přidal ig. sáček s končetinami, nebyl si jistý, kterou část do tašky dne 12.6.1997 dal. Při rekonstrukci pak zvolil dolní část dolních končetin. Taška byla dost těžká, obv. uvedl, že během cesty se roztáhly kovové karabinky na popruhu přes záda a proto musel nést potom tašku za uši. Tašku si pak obv. hodil přes rameno, sklopil postel a odešel z bytu. Nevěděl kam půjde, vše bylo údajně náhodné. Venku šel pak kolem kontejnerů a tak tašku do nich dal. Obv. byl vyzván, aby označil kontejnery, s tímto souhlasil. Vyšel z domu ven, dal se Plzeňskou ulicí směrem do centra, na přechodu u Holečkovy ulice Plzeňskou přešel do ulice Holečkova, kde označil kontejner, do kterého dne 12.6.1997 tašku vhodil. Jednalo se o druhý kontejner v řadě ve směru do centra. Po vhození tašky obv. kontejner zavřel a vrátil se zpátky do bytu.

Na místě v Holečkově ulici byl obv. vyzván, aby ukázal místo, kde dne 12.6.1997 uvázal psa. Obv. ukázal na první garáž v ulici Holečkova směrem do centra z ulice Plzeňská. /Holečkova č. 78/ Dveře garáže byly otevřené. Obv. vypověděl, že pes uvázal uvnitř garáže ke kovovým překladům.

Navíc byl obv. na místě vyzván, aby ukázal odkud z restaurace pak pozoroval práci policistů při nálezů torza těla. Obv. ukázal směrem do Holečkovi ul. směr do centra cca 100 metrů od garáže. Restaurace je na pravé straně ulice, při pohledu od garáže.

Obv. byl vyzván, aby pokračoval v popisu děje dne 12.6.1997. Obv. uvedl, že potom, co se vrátil z vyhození tašky, byl ještě na pivu v nonstopu. Již předtím z okna viděl, že policie našla tělo a proto šel ven. Z hospody se pak vrátil domů a ráno jel do práce.

292

- 7 -

Obv. bylo předestřeno, že nohy a ruce poškozené byly nalezeny kolem 18.00 hodin dne 13.6.1997. Dle jeho výpovědi, ale tyto ostatky vyhazoval až v noci 13.6.1997. Na to obv. připustil, že je možné, že ostatky vyhodil již ve čtvrtek v noci. Ví určitě, že to bylo v noci, ale který den to neví. Obv. ukázal jakým způsobem ostatky vyhodil.

Otevřel postel, vzal krabici od lyžařských bot, kam dal "zbytek" těla. To jest horní části dolních končetin a ruce. Krabici pak převázal el. vodičem. Původní krabici, kterou použil se skládala z 2 oddělitelných částí. Z el. kabelu vytrhl dráty a těmi krabici převázal, jakým způsobem si nepamatuje. Po převázání krabice smotal obsah postele, t.j. deku, polštáře, oblečení Markéty a posilovací kroužek. Vše smotal do igelitu, jak přesně si nepamatuje. Vznikl jakýsi "balík", který pak převázal bužírkou z rozřezaného kabelu. Vnitřek postele již dál neuklízěl. Pak se díval na televizi a pak kolem půlnoci iq. balík i krabici s ostatky vynesl pryč z bytu. Vyšel z domu zadním vchodem směrem do ulice Vrchlického. Po pravé straně ale svítily někde na balkoně, položil balík a krabici u dveří a vyšel dál, aby zjistil, zda na balkoně někdo je, viděl tam nějaké lidi. Krabici nechal položenou u dveří domu a s balíkem odcházel dál a položil ho do boční části domu v Práchnerově ulici. Neuměl odpovědět na to, proč zrovna takto věci rozmístil. Po tomto se obv. vrátil zpět do bytu.

Co se týče dalšího dění po dni 12.6.1997 se obv. odvolal na svoji výpověď. V průběhu rekonstrukce uvedl: "všechno jsem ukázal, tak jak bylo ve skutečnosti".

Nikdo z přítomných neměl dalších otázek a proto byla rekonstrukce ve 12.30 minut ukončena.

Vyšetřovatel:

kpt. [redacted]

293

Závěrem lze konstatovat, že obviněný [REDAKCE] předvedl při rekonstrukci rozřezání těla [REDAKCE], zabelení odřezaných částí těla a jejich a vyhození v okolí způsobem, který plně koresponduje se stavem věcí při nálezů odřezaných těleských zranění poškozené na hlavě, k tomu se vyjádří dodatečně příslušní soudní znalci. Zranění poškozené, popsané obviněným při výslechu i při rekonstrukci koresponduje se zjištěním poranění poškozené v průběhu soudní pitvy.

Podpisová doložka :
Něstský st. zástupkyně :

obviněný :

vyšetřovatel POLICIE :
kpt. [REDAKCE]

obhájce :
Judr. [REDAKCE]